

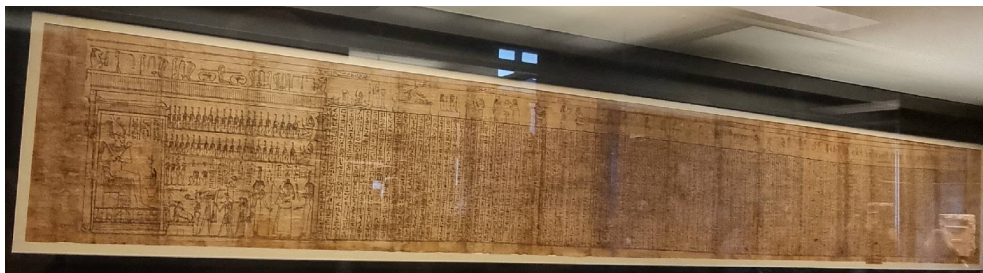


(نقاشی مذهب و علم، اثر پابلو پیکاسو؛ یک نقاشی از جنبش رئالیسم اجتماعی الهام گرفته است؛ عکس از مزده حمزه تبریزی؛ موزه پیکاسو، بارسلون)

هم‌زیستی با فرقه ضاله و خطرناک ولایت فقیه در جهت توسعه پایدار

نوشته علیرضا محمدی‌فر

وبگاه ریزپردازنده (rizpardazandeh.com)



▪ پی‌دی‌اف این مقالات رایگان است.
▪ استفاده از مطالب این اثر با ذکر منبع آزاد است.

▪ نشانی وب:

<http://www.rizpardazandeh.com>

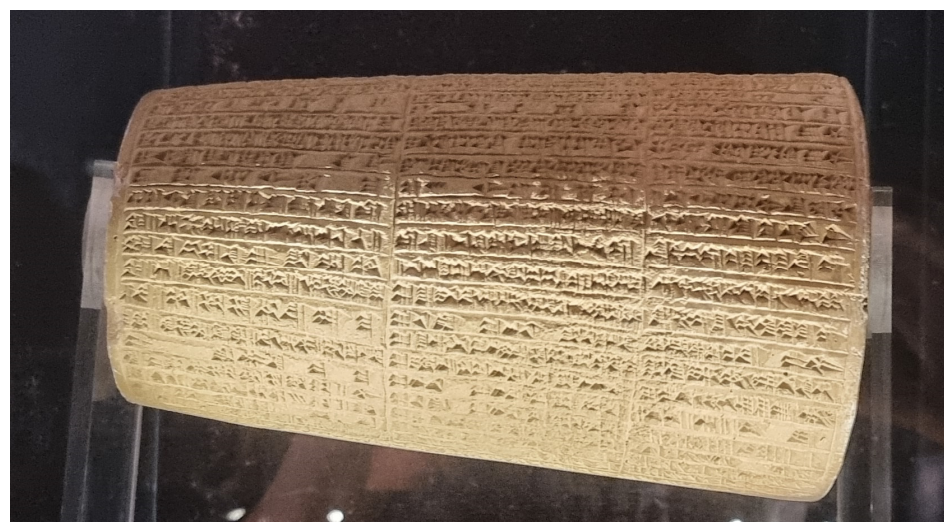
▪ ایمیل: rizpardazandeh@gmail.com

▪ کانال تلگرام: @rizpardazandeh

«کتاب مرگ» یکی از کتاب‌های مذهبی مصریان باستان است که مراسم مردگان خود را با احکام و دستورالعمل‌های آن انجام می‌داده‌اند. ویرایش‌های مختلف این کتاب به خط هیروگلیف بر روی پاپیروس از حدود ۳۵۰۰ سال پیش تا ۲۰۰۰ سال پیش منتشر شده است. «کتاب مرگ» پاپیروسی بالا مربوط به سده سوم یا چهارم پیش از میلاد است.

در کتاب قرآن کریم از تمدن مصر بارها سخن به میان آمده است و قطعاً پیامبر اسلام با فرهنگ مردم و فرهنگ داده‌ای این تمدن آشنا بوده است. اگر اراده پیامبر بر آن بوده است که پس از رحلتش مردم با سیره یا شیوه‌ای که او زندگی می‌کرده است زندگی کنند چرا در زمان حیاتش دستور به تهیه نسخه نوشتاری مُهرشده به همراه تعدادی نسخه پشتیبان از این شیوه زندگی را نداده است؟

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ ایتالیا، رم؛ موزه واتیکان)



فهرست

- اینترنت آدم‌ها (۶۵): ادعای حکومت الهی از سوی فرقه ولایت فقیه ادعایی نامعتبر و باب طبع شیادان و بیگانگان ۳/
- دیوان‌داری و حکومت در نخستین شهرها بدون فرهنگ داده‌ای ممکن نبوده است ۳/
- آشنایی پیامبر اسلام با فرهنگ داده‌ای تمدن بابل ۴/
- افول تمدن ایرانی پس از هزاران سال ۶/
- مدرنیته و پست‌مدرنیته در پی حجم هر چه بیشتری از داده‌های با کیفیت بالا ۷/
- مُهر و موم‌گلی، ابزار تقویت هوش جدید دهکده‌های بزرگ اولیه برای مدیریت داده‌های هویتی ۸/
- خصوصیات خداوند مورد پرستش خداپادشاهان به زبان فنی علم داده‌ها ۹/
- فرقه ضاله و خطرناک ولایت فقیه ۱۰/
- دیوان‌داری مافیایی در اوقاف ۱۳/
- سوءاستفاده شیادان و بیگانگان از ایدئولوژی قطبی‌ساز ولایت فقیه ۱۴/
- بازی دیکتاتور در نظریه بازی ۱۵/
- بازی‌گران مهم جهان در تداوم یافتن تحریم‌های ایران به تعادل نش رسیده‌اند ۱۵/
- تعادل نش (Nash equilibrium) ۱۶/
- بازی افراز منصفانه و هوشمند ۱۷/
- بُرش پیتزا: یکی تقسیم کند، دیگری انتخاب ۱۸/
- گنجینه‌ای غنی از مَهرهای باستانی استامپی و استوانه‌ای در موزه ایران باستان ۱۹/
- گنجینه‌ای غنی از مَهرهای باستانی استامپی و استوانه‌ای در موزه آمل ۲۱/
- خدایی که به فرهنگ شفاهی استناد کند تاریخ را نخوانده است ۲۱/
- بدون توکن و مُهر رونق اقتصادی ممکن نمی‌شد ۲۲/

استوانه گلی نبوکدنصر دوم (Nabuchadnezzar II)، دومین پادشاه بابلی نو (562-605 پیش از میلاد).

نبوکدنصر دوم در بزرگداشت بازسازی معبد خدای نگهبان شهر ماراد (Marad) این استوانه را می‌سازد و کارهای مهم انجام‌شده در ساختمان معبد را در آن شرح می‌دهد و از پیداشدن نوشته‌ای خبر می‌دهد که در زمان ساخت معبد در دوره امپراطوری آکدی نارام سین (Naram-Sin) در ۲۲۵۰ سال پیش از میلاد کار گذاشته شده بود. نارام-سین نخستین پادشاهی در میان‌رودان بود که ادعای خدایی کرد.

حدود ۱۰۰۰ سال پیش از ظهور اسلام، نبوکدنصر دوم معبد شهر ماراد را بازسازی می‌کند و نوشته‌ای از دوران امپراطوری نارام-سین، حدود ۲۸۰۰ سال پیش از ظهور اسلام می‌یابد که در آن نارام-سین به عنوان سازنده معبد ماراد معرفی شده است. استوانه نبوکدنصر دوم سبب پیداشدن اطلاعات زیادی درباره شهر ماراد و تاریخ امپراطوری اکد فراهم می‌کند.

قرآن کریم در سوره بقره از تمدن بابل نام برده است و در نتیجه می‌توان پذیرفت که پیامبر اکرم با این تمدن و فرهنگ داده‌ای آن آشنا بوده است که حدود ۲۸۰۰ سال پیشتر، از نوشتار و فرهنگ داده‌ای برای ثبت دقیق رویدادها بهره می‌گرفته است. حتی کتاب قرآن کریم در مورد معاملات نسبه امر به نوشتن (فَکْتُوبُوا) می‌کند، چگونه است که پیامبر اسلام با وجود آشنایی با فرهنگ بابل، برای معرفی جانشین یا برای سیره خود از فرهنگ داده‌ای بهره نکرده است؟

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ موزه واتیکان)

ادعای حکومت الهی از سوی فرقه ولایت فقیه، ادعایی بی‌اساس و باب طبع شیادان و بیگانگان

علیرضا محمدی‌فر

نتیجه فرهنگ داده‌ای آنان را به خوبی می‌شناخته است. بنابراین، عدم استفاده پیامبر از فرهنگ داده‌ای و فناوری‌های ذخیره و بازیابی داده‌های زمان خودش به معنی آن است که هیچ اراده‌ای برای معرفی رسمی جانشین و ادامه حکومت الهی به عنوان یک خواسته خداوند بزرگ نداشته است، که با تعلیمات دینی او نیز سازگار است، که حوزه زمامداری را ذیل اصول دین می‌داند که مقابله با شرک فرعون و شرک زمامدارانی را که خود را به دروغ خدا یا نماینده و جانشین خدا معرفی می‌کنند در بر می‌گیرد، و نه فروغ دین که به فقها ربط پیدا کند و مردم بدون مطالعه و تحقیق به کشف فقها تن بدهند. به بیان ساده، پیامبر چون خواسته است دست مردم را در انتخاب زمامدار و یا وضع قانون نبندد تا بدون محدودیت در برابر هرگونه استبداد فرعون‌وار بایستند، از رویه‌های متداول دیوانی در زمان خودش بهره نگرفته است. به بیان دیگر، انتخاب حاکمی را که شرک نورد و فرعون‌وار خود را خدا یا نماینده خداوند معرفی نکند یک وظیفه و تکلیف تک‌تک مردم می‌داند.

دیوان‌داری و حکومت در نخستین شهرها بدون فرهنگ داده‌ای ممکن نبوده است

انسان در ایران‌زمین و میان‌رودان برای این که دیوان‌های اولیه را برپا کند حدود ده‌هزار سال پیش توکن‌ها^۷ را برای ثبت و محاسبه اعداد و حدود هفت‌هزار سال پیش مهر گلی را برای مشخص کردن نام مسئول یا صاحب یک کالا اختراع کرد. به بیان دیگر، در یک انبار متعلق به دوران پیش از تاریخ و عصر انقلاب کشاورزی از روی اثر مهر بر روی بسته کالاها به راحتی می‌شد فهمید که مسئول یا صاحب هر کالا چه کسی است. امروزه در موزه‌های معتبر اشیاء باستانی جهان، به ویژه پاره‌ای از موزه‌های ایران تعداد زیادی از این توکن‌ها و مهرها را می‌توانید ببینید.

در آخرین کتاب منتشر شده در وبگاه www.rizpardazandeh.com با عنوان «چرا موضوع معرفی جانشین در غدیر خم مطابق با علم داده‌ها حداکثر یک توصیه اختیاری می‌تواند باشد و نه یک حکم الهی؟» با بهره‌گیری از تاریخ علم داده‌ها^۱ و ابزارهای تقویت هوش^۲ به این نتیجه رسیدیم که در غدیر خم اراده خداوند بزرگ به دلیل عدم استفاده از فناوری‌های ذخیره و بازیابی داده‌هایی^۳ که می‌توانستند جلوی بروز اختلاف پس از رحلت پیامبر اکرم (ص) را بگیرند و از حدود چهارهزار سال پیش از ظهور اسلام در ایران و میان‌رودان اختراع شده بودند نمی‌توانسته است تعیین رسمی جانشین برای پیامبر اکرم (ص) و ادامه حکومت الهی او بوده باشد و یک توصیه اختیاری برای پایان‌بخشیدن به حکومت الهی بوده است.

حال فرض کنیم این فناوری‌ها در عربستان آن هنگام قابل استفاده نبوده است و پیامبر (ص) آن فناوری‌ها را نمی‌شناخته است و ناچار بوده است که از فرهنگ شفاهی^۴ که کیفیت داده‌های^۵ پایینی دارد برای تعیین جانشین خود در اداره حکومت بهره بگیرد. یک نتیجه معمول فرهنگ شفاهی همان است که در عمل روی داد: با آن که تعداد نخستین شنوندگان حدیث غدیر خم بسیار بیشتر از نخستین شنوندگان بسیاری از احادیث دیگر بوده است این حدیث به نقطه آغازین اختلافات بلافاصله پس از رحلت پیامبر تبدیل می‌شود. در این صورت، چگونه از پیامبری که با اصول اولیه دیوان‌داری و حکمرانی – که در آن همچنان که نشان خواهیم داد بهره‌گیری از فرهنگ داده‌ای^۶ یک اصل مهم است – آشنا نبوده است، که پس از رحلتش سبب اختلافات گسترده بین پیروانش شده است، می‌توان انتظار داشت که از پیروانش بخواهد که پس از رحلتش بدون داده‌هایی که قطعیت و یقین به وجود بیاورند به نام خداوند حکومتی فقهی برپا کنند؟

واقعیت آن است که پیامبر اکرم همچنان که قرآن کریم نشان می‌دهد با تمدن‌هایی مانند تمدن بابل و تمدن مصر آشنا بوده است و در

^۱ data science

^۲ intelligence amplification

^۳ data storage and retrieval

^۴ oral culture

^۵ data quality

^۶ data culture

^۷ token؛ برای اطلاعات بیشتر درباره توکن‌ها و مهرهای گلی آخرین کتاب منتشر شده در وبگاه www.rizpardazandeh.com با عنوان «چرا موضوع معرفی جانشین در غدیر خم مطابق با علم داده‌ها حداکثر یک توصیه اختیاری می‌تواند باشد و نه یک حکم الهی؟» را بخوانید.

بودند تا با داده‌های با کیفیت بالا مقدار و مسئول یا صاحب هر کالای درون انبار را بدون هیچ تردیدی و با صراحت مشخص کنند.

یادآوری: یک خوانش غالب از مذهب شیعه سنتی برپایی حکومت الهی را محدود به حضور معصوم می‌داند و در عمل سده‌ها پیش از پذیرش سکولاریسم در اروپا سکولاریسم را پذیرفته بوده است و لذا یکی از مذاهب پیشگام در پذیرش سکولاریسم و قابل احترام دنیاست و بدیهی است که منظور و مراد این مقاله آن مذهب نیست؛ و منظور فرقه‌ای مدرن است که آن را فرقه ولایت فقیه نامیده‌ایم که با ظهور مدرنیته در دوران مشروطیت ابتدا با عنوان **مشروع‌خواهی** زاده شده است و در دهه ۱۳۴۰ فتوای آن صادر شده است و بر پایه آن فتوا در انقلاب ۱۳۵۷ نظام ولایت فقیه حاکم شده است.

پیش از دوران مدرن، پراکندگی بخش کوچکی از شیعیان که به برپایی حکومت الهی باور داشتند سبب می‌شد که نتوانند منسجم شوند و به چنین هدفی دست پیدا کنند. مهم‌ترین رسانه آنان **رسانه منبر** بوده است که برای متشکل شدن با هدف برپایی یک حکومت فقهی کفایت نمی‌کرده است. اما در دوران مدرن رسانه‌هایی مانند چاپ، تلگراف، و بعدها تلفن و نوار کاست این امکان را فراهم کردند. از سوی دیگر، ظهور بانک‌ها در دوران مدرن توانمندی‌های اقتصادی این فرقه از شیعیان را بسیار قدرتمندتر کرد.

ایدئولوژی‌های ضدلیبرالیسم در دوران مدرن همچون نازیسم و کمونیسم با بهره‌گیری از ابزارهای رسانه‌ای مدرن از رسانه چاپ و تلگراف گرفته تا نوار کاست و رادیو و تلویزیون برای طرح شعارهای جذاب و توده‌پسند و همچنین با توسل به تهدید و قتل و آواره کردن منتقدان در برهه‌هایی از تاریخ توانستند توده‌ها را جذب خود کنند و حکومت‌های توتالیتر برپا کنند.

اگر اراده خداوند یا پیامبر بر این بود که حضرت علی (ع) بلافاصله پس از رحلت پیامبر اسلام به حکومت الهی ادامه دهد **علم داده‌های** شناخته‌شده در زمان پیامبر اسلام اقتضا می‌کرد که نه تنها نام جانشین با صراحت در کتاب مقدس قرآن بیاید بلکه حدیث غدیر خم نیز با فناوری‌های شناخته‌شده ذخیره و بازیابی داده‌ها مانند سنگ‌نبشته یا پاپیروس و یا چرم‌نبشته‌های مهر و موم شده به تعدادی که **امنیت داده‌ها** حفظ شود با صراحت مستند گردد. به همین سان، اگر اراده خداوند بزرگ بر این بود که برپایی حکومت الهی پس از رحلت پیامبر اسلام بر بنیاد رفتار و کردار و گفتار پیامبر یا به اختصار **سیره** پیامبر ادامه یابد علم داده‌های آن زمان حکم می‌کرد که این رفتارها و کردارها و گفتارها بلافاصله در چندین نسخه ثبت شوند و پیامبر مهر خود را بر آنها بزند، و برای احکام الهی به فرهنگ شفاهی اتکا نشود.



آشنایی پیامبر با فرهنگ داده‌ای تمدن بابل

برای این که نامه درون پاکت گلی مربوط به دوران بابلی قدیم (حدود ۳۷۰۰ سال پیش) که در تصویر بالا نشان داده شده است محرمانه بماند و مطالب درون نامه تحریف نشود مهر شده است.

قرآن کریم در سوره بقره از تمدن **بابل** نام برده است و در نتیجه می‌توان پذیرفت که پیامبر اکرم با این تمدن و فرهنگ داده‌ای آن آشنا بوده است که حدود ۲۴۰۰ سال پیشتر، از فناوری مهر و موم کردن نوشته‌ها برای امنیت داده‌ها و حفظ کیفیت بالای داده‌ها بهره می‌گرفته است.

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ موزه واتیکان)

انسان‌های پیشاتاریخ در عصر کشاورزی برای این که پس از برداشت محصولات کشاورزی بتوانند تا یک سال بی‌آن که دچار کمبود شوند محصول برداشت‌شده را مصرف کنند **علم حساب و علم داده‌ها** را کشف کردند و به این نتیجه رسیدند که برای امور **دیوانی** نباید به حافظه طبیعی و به **فرهنگ شفاهی** اعتماد کنند و باید از ابزارهای تقویت هوش^۸ بهره بگیرند، و بنیاد یک **دیوان کارآمد** باید محاسبه و فرهنگ داده‌ای باشد؛ هنوز هم در این دوران مدرن و پسامدرن یک دیوان کارآمد به همین اصول پای‌بند است. از همین روی، مهر و توکن به مدت چند هزار سال دو ابزار مهم دیوان‌های اولیه

^۸ intelligence amplification

هنگامی که فرهنگ شفاهی بلافاصله پس از رحلت پیامبر ماهیت عدم قطعیت خود را برای حدیث غدیر خم نشان داده است واضح است که تلاش‌های کسانی چون علامه امینی که یک عمر را صرف گردآوری احادیث مربوط به غدیر خم و تدوین کتاب یازده‌جلدی الغدیر پس از حدود ۱۴۰۰ سال می‌کند، به دلیل کیفیت پایین داده‌های این کتاب یازده‌جلدی – که متن به‌دست‌آمده از فرهنگ شفاهی (حدیث) بوده است – نتواند قطعیت و یقین به وجود بیاورد و در نتیجه نتواند جامعه سنی‌مذهب جهان را اقناع کند و تغییری در معادله جمعیتی شیعه و سنی پدید بیاورد.



2019/6/21 12:45

«کتاب مرگ» یکی از کتاب‌های مذهبی مصریان باستان است که مراسم مردگان خود را با احکام و دستورالعمل‌های آن انجام می‌داده‌اند. ویرایش‌های مختلف این کتاب به خط هیروگلیف بر روی پاپیروس از حدود ۳۵۰۰ سال پیش تا ۲۰۰۰ سال پیش منتشر شده است. عکس بالا بخشی از یکی از کتاب‌های پاپیروسی مرگ را نشان می‌دهد که به داوری خدایان با ترازو در مورد شخص از دنیارفته اختصاص دارد.

در کتاب قرآن کریم از تمدن مصر بارها سخن به میان آمده است و قطعاً پیامبر اسلام با فرهنگ مردم و فرهنگ داده‌ای این تمدن آشنا بوده است. اگر اراده پیامبر بر آن بوده است که پس از رحلتش مردم با سیره یا شیوه‌ای که او زندگی می‌کرده است زندگی کنند چرا در زمان حیاتش دستور به تهیه نسخه نوشتاری مَهرشده به همراه تعدادی نسخه پشتیبان از این شیوه زندگی را نداده است؟ (عکس از مژده حمزه تبریزی؛ مونیخ آلمان؛ موزه مصر)

امامت یکی از اصول مهم مذهب شیعه است، که بر این باور است که چون تنها مذهب حقه جهان است همه مردم جهان باید به آن گرایش پیدا کنند، در این صورت آیا مردم جهان باید متخصص نُسَخ خطی‌ای باشند که بیش از دو سده بعد از رحلت پیامبر بر بنیاد یک فرهنگ شفاهی منتشر شده‌اند، تا با بررسی انواع مختلف آنها این اصل – اگر قابل اثبات باشد – برای‌شان اثبات شود؟ (فراموش نکنیم که اصولی مانند توحید یا امامت تقلیدبردار نیستند و برای مؤمن به آنها باید یقین حاصل شود.)



فکت‌های تاریخ باستان

حدود ۳۲۵۰ سال پیش در زیگورات چغازنبیل حدود ۵۰۰۰ آجرنوشته در ردیف یازدهم بیرونی دیوارها (پس از هر ۱۰ ردیف آجر ساده یک ردیف آجرنوشته) به زبان ایلامی باستان و خط میخی اکدی نصب شد تا خواننده با قدم‌زدن و خواندن نوشته‌ها بتواند شناسنامه معبد و شهر شوش را بازایی کند. اونتاش-ناپیریشا پادشاه ایلام در حدود ۳۲۵۰ سال پیش ساخت این زیگورات را آغاز کرد. در این آجرنوشته‌ها اونتاش‌ناپیریشا خود را پادشاه شوش و انسان معرفی کرده است و این زیگورات و شهر را به ایزدان ایلامی هدیه می‌کند. در یک نمونه از این آجرها چنین می‌خوانیم:

«من اونتاش‌ناپیریشا، با آجرهای طلایی و نقره‌ای، با سنگ‌های عقیق و سفید این معبد را ساختم و به ایزدان ناپیریشا و این‌شوشیناک هدیه کردم...»

در متن‌های ترجمه‌شده مشخص است که او می‌خواهد داده‌های مربوط به نام سازنده، یعنی خودش، و هدفش از ساخت زیگورات جاودانه بماند. برای این هدف، او این اطلاعات را بارها بر روی آجرنوشته‌های مختلف (به عنوان ذخیره‌گرهای پشتیبان یا backup) تکرار کرده است، از یک رسانه بادوام بهره گرفته است (استفاده از آجر یا خشت پخته، که خودش به صراحت در آجرنوشته‌ها به آن تأکید می‌کند)، آجرنوشته‌ها را به گونه‌ای منظم و سازمان‌یافته در حالت تابلوهایی پشت‌سرهم نصب می‌کند، و سرانجام، تخریب‌کنندگان را نفرین می‌کند.

دو هزار سال پیش از ظهور اسلام، اونتاش‌ناپیریشا اراده می‌کند که آیندگان او را به عنوان سازنده معبد چغازنبیل و اهدای آن به دو خدای مهم ایلامیان، یعنی «این‌شوشیناک» و «ناپیریشا» بشناسند. امروز، این اطلاعات به عنوان یک فکت تاریخی مطرح است، و تقریباً همه جهان‌بان این حقیقت را پذیرفته‌اند. دو هزار سال بعد از اونتاش‌ناپیریشا، در زمان پیامبر اسلام فناوری‌های ارزان‌قیمت‌تر دیگری موجود بوده است که بتوانند روایت درست و واضح از غدیر خم را برای همه مردم جهان مستند کنند. چرا پیامبر اسلام که در ارائه یک روایت از قرآن کریم موفق بوده است (هرچند در مورد تعریف آن نیز ادعاهایی مطرح است) نتوانست یک روایت مورد قبول برای مسئله جانشینی برای جامعه اسلامی ارائه کند؟ (عکس از مژده حمزه تبریزی؛ شوش، چغازنبیل)

به عنوان مثال، دکتر محمدعلی امیرمعزی، اسلام‌پژوه و قرآن‌پژوه و استاد دانشگاه سوربن و مدیر و یکی از نویسندگان مجموعه ۴ جلدی «قرآن مورخان»، در یک گفت‌وگوی رسانه‌ای اخیر خود به خوبی مشکلات فرهنگ شفاهی زمان پیامبر را بیان می‌کند و می‌گوید که به لحاظ واقعیت تاریخی برای پیامبر و حضرت علی، آنچه که به طور موثق از منابع تاریخی می‌توان یافت، حداکثر یک صفحه مطلب است، بقیه مطالب که اکثراً غیرقابل اعتماد هستند از فرهنگ شفاهی به دست آمده است و در آنها آن‌قدر تناقض و تضاد وجود دارد که درباره هیچ چیزی نمی‌توان یک نظریه قاطع ارائه کرد.^۹

اگر بپذیریم که امامان و بعد از آنها فقها نماینده خداوند باشند، چرا شناخت نماینده خداوند و اثبات اصل امامت چنان باید پیچیده باشد که به ده‌ها سال مطالعه در تاریخ و بررسی کتاب‌ها و متون خطی کهن نیاز داشته باشد و چون چنین تاریخی با فرهنگ شفاهی گره خورده است در نهایت نیز قطعیت و یقین ایجاد نکند؟ گناه مردم جهان چیست که خدایی که فرقه ولایت فقیه معرفی می‌کند با آن که می‌توانسته است از ابزار درست ذخیره و بازایی داده‌ها بهره بگیرد از آنها بهره نگرفته است؟

افول تمدن ایرانی پس از هزاران سال

تقریباً از زمانی که مدارس نظامیه در سده یازدهم میلادی ساخته شدند نیروی فکری دانشمندان ایرانی و اسلام به سمت پژوهش‌های فقهی و بررسی حدیث هدایت شد که بر بنیاد یک فرهنگ شفاهی بوده است. حتی امروز، پژوهشگران متعددی با جست‌وجوی فراوان در لابه‌لای کتب خطی خاطرات شفاهی (از فلانی شنیدم که از فلانی شنید که از فلانی شنید که...) از زندگی پیامبر و امامان و بررسی گذشته‌ای مبهم در پی اثبات مسئله‌ای هستند که ۱۴۰۰ سال از آن گذشته است و همچنان محل اختلاف است، و در این گذشته مبهم گرفتار شده‌ایم. فتوای ولایت فقیه یکی از نتایج این فرهنگ و بهره‌گیری از داده‌های با کیفیت پایین است که جامعه ایرانی را دوقطبی و تبعیضی ستم‌گرانه را در کشور حکمفرما کرده است و خطری بس بزرگ را برای تمدن کهن ایرانی پدید آورده است.

به عنوان مثال، دکتر حسن انصاری، که در حوزه کتب خطی و متن‌شناسی تاریخ اسلام و سیره‌پژوهی تخصص دارد و یک پژوهشگر

مؤسسه مطالعات پیشرفته پرینستون^{۱۰} است، جایی که زمانی آلبرت اینشتین و جان فون‌نویمان^{۱۱} بزرگ در آن پژوهش می‌کرده‌اند، برای رد نظریه جانشینی حضرت فاطمه (ع) پس از رحلت پیامبر که توسط پروفسور ویلفرد مادلونگ^{۱۲}، پژوهشگر تاریخ اسلام و استاد برجسته دانشگاه آکسفورد مطرح شده است، در جلسات اخیر خود در پی اثبات این نظریه مشهورتر است که حضرت علی (ع) وصیت پیامبر برای جانشینی بوده است و برای این ادعا به یک کتاب خطی منتشرشده در سال ۲۸۵ هجری قمری (یعنی بیش از دو سده و نیم پس از رحلت پیامبر) متوسل می‌شود، که گویای کیفیت بسیار پایین داده‌های مربوط به جانشینی است.^{۱۳} اثبات جانشین مورد نظر پیامبر با چنین داده‌های با کیفیت پایینی در یک محیط آکادمیک بی‌گمان دشوار است و نمی‌تواند به یک نظریه علمی همچون نظریه تکامل داروین یا نظریه نسبیت اینشتین یا معماری کامپیوتر فون‌نویمان که مورد توافق اکثریت قریب به اتفاق دانشمندان جهان است بینجامد – که نینجامیده است – اما مسئله مورد بحث این مقاله چیز دیگری است: اگر برای پیامبر اسلام انتخاب جانشین مهم بوده است چرا موضوع تعیین جانشین را شفاهاً و بدون بهره‌گیری از ابزارهای مطمئن‌تر علم داده‌ها انجام داده است، که در زمان حیاتش و از حدود چهار یا پنج‌هزار سال پیشتر موجود بوده است، به گونه‌ای که برای اثبات اصل امامت نیاز به بررسی‌های پیچیده‌ای نباشد که معلوم نیست به نتیجه برسند؟ گذشته از آن، اگر قصد پیامبر اجرای حدود و احکام الهی و برپایی حکومت اسلامی برای دوران پس از رحلت خود بوده باشد چرا در زمان حیاتش این احکام را که بخش عمده‌ای از آنها به رفتار و گفتار و کردار پیامبر در زمان حیاتش وابسته است با فناوری‌های مطمئن ذخیره و بازایی داده‌های با کیفیت بالا به گونه‌ای مستند نکرده است که شناخت آنها به سیره‌پژوهی پیچیده نیاز نداشته باشد و اختلافات گسترده در مورد این احکام پدید نیاید؟ (فراموش نکنیم که در کتاب قرآن کریم از تمدن‌هایی مانند بابل و مصر سخن به میان آمده است که هر دو از سه یا چهار هزار سال پیشتر از زمان ظهور اسلام با این فناوری‌ها آشنا بوده‌اند و بی‌گمان پیامبر اسلام نیز فرهنگ داده‌ای و ابزارهای تقویت هوش این تمدن‌ها را می‌شناخته است).

این در حالی است که اروپاییان با اختراع چاپ و بهره‌گیری مؤثر از آن به سوی غنی‌کردن و تکامل‌دادن فرهنگ داده‌ای – که ایرانیان در آن پیشگام بوده‌اند – گام برداشتند و تلاش کردند که کیفیت داده‌ها و حجم داده‌ها را هرچه بالاتر ببرند و زندگی خود را با داده‌های با

¹⁰ Princeton Institute for Advanced Study

¹¹ John Von Neumann

¹² Wilferd Madelung

¹³ «بازخوانی چند سند و متن کهن برای شناخت تشیع در سه قرن نخست» در t.me/azbarresihayetarikhi

افزون بر این، پیشرفت‌ها در فناوری‌های ذخیره و بازیابی داده‌ها در نیم‌سده اخیر فوق‌العاده زیاد بوده است و پس از حدود ۱۰ هزار سال تحولی بزرگ در فرهنگ داده‌ای پدید آورده است و گذار از فرهنگ خُرد داده‌ها^{۱۴} به فرهنگ کلان داده‌ها^{۱۵} را ممکن کرده است.

مدرنیته و پست‌مدرنیته در پی حجم هر چه بیشتری از داده‌های با کیفیت بالا

معماری کامپیوتری که به معماری فون‌نویمان^{۱۶} مشهور است و توسط جان فون‌نویمان بزرگ در اواسط دهه ۱۹۴۰ میلادی طراحی شده است امروز در فرایند تکاملی خود از یک سو توانسته است شبکه بسیار بزرگی از کامپیوترها و حسگرهای اینترنت چیزها^{۱۷} را بیافریند که تولید داده‌های آنها به کلان داده‌ها^{۱۸} انجامیده است، و از سوی دیگر، توانسته است فناوری بلاک‌چین^{۱۹} را برای ذخیره‌سازی داده‌ها پدید بیاورد و ذخیره‌سازی یک متن واحد در میلیون‌ها کامپیوتر در سراسر جهان را ممکن و امکان تحریف متن را تقریباً ناممکن کند. ذخیره‌سازی داده‌ها با فناوری بلاک‌چین امنیت داده‌ها^{۲۰} و کیفیت داده‌ها را در سطوحی بسیار بالا حفظ می‌کند. یک هدف مهم استفاده از کلان داده‌ها نیز به صفر رساندن ریسک و پیش‌بینی دقیق روندهای آینده برای تصمیم‌سازی‌های کارآمد است. به عنوان مثال، کلان داده‌ها کیفیت داده‌های مربوط به ویروس کرونا را بسیار بالا برد و یک عامل بزرگ و مهم موفقیت بشر امروز در مهار همه‌گیری خطرناک کرونا بوده است و امروزه از کلان داده‌ها برای پژوهش‌های مهمی بهره گرفته می‌شود که در همه‌گیری‌های مشابه گذشته ممکن نبوده است، مانند بررسی مقاومت بدن در برابر ویروس به لحاظ ژنتیکی.

یادآوری: پیش از عصر کلان داده‌ها حدود ۱۰ هزار سال در عصر خُرد داده‌ها^{۲۱} به سر می‌بردیم. ساکنان ایران‌زمین از حدود ۱۰ هزار سال پیش با اختراع توکن‌ها فرهنگ داده‌ای و استفاده از داده‌های با

کیفیت بالا سامان بدهند. مدرنیته معنایی جز بهره‌گرفتن از داده‌های با کیفیت بالا ندارد. اختراع دستگاه چاپ در سده ۱۵ میلادی توسط گوتنبرگ در آلمان یکی از تحولات بسیار مهم در تاریخ علم داده‌ها بوده است (که دست‌کم تا سه سده بعد در ایران و در بسیاری از مناطق جهان اسلام به کار گرفته نشد که خود یک دلیل افول علم در این سرزمین‌ها بوده است!)؛ زیرا کیفیت داده‌ها در عصر کتاب‌های خطی و دست‌نویسی به دلیل خطاهای عمد و غیرعمد کاتبان نسخه‌های جدید یک کتاب بسیار پایین بوده است. گذشته از آن، تهیه نسخه‌های خطی بسیار گران‌قیمت تمام می‌شد و در نتیجه نمی‌توانست تعداد زیادی نسخه پشتیبان (backup) داشته باشد. اما در عصر چاپ، کیفیت داده‌ها و حجم داده‌های با کیفیت بالا بسیار افزایش یافت و امکان تولید تعداد زیادی نسخه‌های یکسان از یک کتاب ممکن شد. امروزه کتاب‌های بسیار بسیار زیادی از نویسندگان سده‌های شانزدهم میلادی به بعد در اختیار داریم که بدون هیچ تغییر و تحریفی باقی مانده‌اند.



فرض کنیم پیامبر اکرم (ص) با علم داده‌ها و با فناوری‌های داده‌ای زمان خود آشنا نبوده است؛ در عین حال، مطابق آنچه در متون مقدس مختلف و قرآن کریم آمده است خداوند بزرگ برای ابلاغ احکام خود تعداد زیادی فرشته در بارگاه خود دارد. اگر اراده خداوند بر اجرای شریعت بر روی زمین باشد چرا پس از اختراع چاپ یا حتی پس از اختراع اینترنت و به ویژه پس از اختراع الگوریتم بلاک‌چین (blockchain)، این احکام را به گونه‌ای مستدل و صریح برای مردم جهان ابلاغ نکرده است یا نمی‌کند تا آنها بدون هیچ اختلافی آن احکام را با اطمینان و با یقین به اجرا در آورند؟

از زمانی که گوتنبرگ آلمانی دستگاه چاپ را اختراع کرد تا امروز که فناوری‌های فوق‌العاده مطمئنی برای امنیت داده‌ها ساخته شده است خداوند بزرگ فرصت داشته است که چنین احکامی را به گونه‌ای صادر کند که مردم در سراسر جهان سردرگم نشوند. اما واقعیت آن است که تاکنون اراده او بر مسلط کردن جبر الهی با احکام الهی بر مردم نبوده است. از همین روی، هر نوع برپایی حکومت الهی بدون دخالت مستقیم پروردگار و بدون داده‌های با کیفیت بالا دروغ و برای کلاهبرداری از مردم است.

(عکس از مژه حمزه تبریزی؛ واتیکان؛ کلیسای سن پیترو)

¹⁴ small data culture

¹⁵ big data culture

¹⁶ Von Neumann architecture

¹⁷ Internet of Things

¹⁸ big data

¹⁹ blockchain

²⁰ data security

²¹ small data

کیفیت بالا را - که عامل اصلی موفقیت‌های علمی و فنی بشر در این ۱۰ هزار سال بوده است - رواج و به فرهنگ شفاهی محض پیش از آن پایان دادند. تکامل داده‌های عددی توکنی به اختراع نوشتار در این سرزمین و میان‌رودان انجامید که فرهنگ داده‌ای و کیفیت داده‌ای و عصر خرد داده‌ها را به گونه‌ای چشمگیر متحول کرد و به تمدنی باشکوه و تقریباً مستمر تا حدود سده یازدهم میلادی در سرزمین ایران انجامید. افول تمدنی این سرزمین از زمانی آغاز شد که فرهنگ داده‌ای با کیفیت بالا جای خود را به فرهنگ شفاهی و فرهنگ داده‌ای با کیفیت پایینی داد که به فرهنگ شفاهی اتکا دارد. حجم داده‌های با کیفیت بالا با فرهنگ شفاهی افزایش قابل توجهی پیدا نمی‌کند، این در حالی است که افزایش حجم داده‌های با کیفیت بالا با شکوفاتر شدن هر تمدنی رابطه‌ای مستقیم دارد.

مقایسه سمبلیک پژوهش‌های جان فون نویمان در حوزه کامپیوتر و نظریه بازی^{۲۲} با پژوهش‌های حسن انصاری در حوزه تاریخ دین اسلام، هر دو در مؤسسه مطالعات پیشرفته پرینستون - که حدود ۹۰ سال است که یک جایگاه پژوهش‌های دانشمندان بزرگی از سراسر جهان بوده است - نیز همین امروز به خوبی علت افول علم و تمدن در ایران‌زمین را نشان می‌دهد. جان فون نویمان در کارگروه ریاضی این مؤسسه در پی ساخت کامپیوترها و الگوریتم‌هایی بوده است که کیفیت داده‌های محاسباتی را بسیار بالا می‌برد تا جامعه زندگی خود را با چنین داده‌هایی سامان بدهد. امروزه معماری کامپیوتر فون نویمان را در مدارس و دانشگاه‌های سراسر جهان تدریس می‌کنند و تقریباً همه کامپیوترهای جهان با این معماری ساخته می‌شود.

دکتر حسن انصاری در کارگروه مطالعات تاریخی در این مؤسسه در میان داده‌هایی که از فرهنگ شفاهی به دست آمده است و کیفیت پایینی دارند مسئله‌ای را که حدود ۱۴۰۰ سال پیش نیز مسئله بوده است و از همان هنگام اختلاف‌آفرینی کرده است حالا برخلاف دکتر محمدعلی امیرمعزی که به جز متون اسلامی به متون غیراسلامی و همچنین به تاریخ مادی، مانند سنگ‌نبشته و اشیاء باستانی همزمان با پیامبر نیز توجه دارد می‌خواهد متعصبانه و با ابزار متن-محور صرف حل کند، بی آن که به تاریخ تکاملی ابزارهای تقویت هوش^{۲۳} توجه

کند. ما هنوز در پی اثبات مسئله‌ای هستیم که همچنان که نشان دادیم یک خواسته رسمی پیامبر یا خداوند بزرگ نمی‌توانسته است باشد. از آنجا که نظرات این مورخ یا کسانی چون ویلفرد مادلونگ - که در دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی معتبر و مورد توجه دانشمندان سراسر جهان پژوهش‌های خود را انجام می‌دهند - با استناد به فرهنگ شفاهی به دست می‌آید، حتی با وجود اعتبار بالای آن دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی نمی‌تواند توافق جهانی را به دست بیاورد و در نتیجه همچنان اختلافات گسترده در مورد این نظرات وجود خواهد داشت.

از آن گذشته، با آن که اختراع نوشتار بین تاریخ و پیشاتاریخ مرزبندی کرده است، پژوهش‌های متن-محور صرف بدون توجه به یافته‌های باستان‌شناسان نمی‌تواند به نتایجی با دقت بالا دست پیدا کند - که نسخه‌شناسان و متن‌پژوهان گاه در مورد آنها بی‌توجهی و غفلت می‌کنند و لذا نتایجی که به دست می‌دهند به لحاظ علمی از دقت کافی برخوردار نیست. اتفاقاً در جایی که با فرهنگ شفاهی روبه‌رو هستیم، مانند دوره آغازین کشاورزی در عصر نوسنگی، اشیاء باستانی و روندهای تکاملی فناوری‌های باستانی اطلاعات بسیار خوبی درباره جوامع آن دوران در اختیارمان می‌گذارند. به عنوان مثال، میزان استفاده یا عدم استفاده پیامبر اسلام از فناوری‌های داده‌ای و توجه به تاریخ فناوری‌های تقویت هوش و رسانه‌ای مختلف - همچنان که در این مقاله آمده است - نیز می‌تواند نیت و هدف پیامبر را در مورد دوران پس از رحلت روشن کند.

در مجموع، پژوهش‌های آکادمیک اگر به یک فکت تاریخی برسد خیلی زود مورد پذیرش تمام مردم جهان قرار می‌گیرد. بی‌گمان، شمار پژوهشگران دانشگاهی‌ای که اسناد مهم نظریه امامت را به لحاظ متون تاریخی بررسی کرده‌اند کم نباید باشد، اما نتایج پژوهش‌های آنها با اسناد موجود نمی‌تواند و نتوانسته است که قطعیت و یقین ایجاد کند، اگر شدنی بود، همه مسلمانان جهان پذیرای اصل امامت شیعیان می‌شدند، چون هیچ‌کس با حقیقت دشمنی ندارد. بی‌جهت نبوده است که فقیهان سنتی شیعه برپایی هر گونه حکومت شرعی و فقهی را - که به داده‌های با کیفیت بالا نیاز دارد - به ظهور معصوم پیوند می‌زنند.

مدرنیت داده‌های با کیفیت پایین را کنار گذاشت و تلاش کرد که به جای آنها هرچه بیشتر از داده‌های با کیفیت هرچه بالاتر بهره بگیرد. پسامدرنیت با کلان داده‌ها می‌خواهد تصمیم‌سازی‌های آینده را از میان حجم بسیار بزرگی از داده‌ها با بیشترین دقت ممکن انجام دهد.

²² game theory

²³ intelligence amplification

مستدل ابلاغ کند که مردم جهان همان گونه که در سراسر جهان قانون ارشمیدس یا قوانین یا نظریه های مطرح علمی دیگر را آموزش می بینند و به کار می گیرند، آنها را آموزش ببینند و به کار ببندند.

خصوصیات خداوند مورد پرستش خدا باوران به زبان فنی علم داده ها

بی گمان، خداوند بزرگ با فناوری های ذخیره سازی داده ها و تقویت هوش آشنا است، مگر آن که بپذیریم خداوند بزرگ همه دانا و همه داده ها^{۲۴} نباشد و علم داده ها را نشناسد، که با تعریفی که خدا باوران از عدالت خداوند بزرگ دارند منافات دارد. اساساً عدالت خداوند بزرگ در همه داده ها بودن (All Data) و همه دانا بودن اوست، بدین معنی که خداوند بزرگ در محاسبات خود همه داده ها را که بالاترین کیفیت ممکن را دارند در نظر می گیرد و نه بخشی از داده ها و یا داده های با کیفیت پایین را. او برترین داده دان (data scientist) کائنات است. آنالیز او از همه داده های با کیفیت کاملاً دقیق است، عدل او در همین دقت نهفته است.^{۲۵}



یکی از بازی های مشهور در نظریه بازی، بازی تقسیم یا افزایش منصفانه است. تقسیم منصفانه مسئله ای است که انسان از گذشته های بسیار دور با آن درگیر بوده است، حتی زمانی که انسان ها تا ۱۲۰۰۰ سال پیش در گروه های حدوداً ۳۰ نفره با شکار و جمع آوری خوراک گیاهی روزگار خود را می گذراندند، مثلاً برای تقسیم منصفانه گوشت شکار. اما هنگامی که انسان ها در ۱۲۰۰۰ سال پیش به کشاورزی روی آوردند، تقسیم منصفانه محصول برداشت شده در یک سال در بین اعضای گروه به گونه ای که دچار کمبود نشوند آنان را به سمت اختراع ابزارهای محاسبه و اندازه گیری و ثبت و تقویت هوش تحریک کرد. تقسیم یا افزایش منصفانه کالا، زمین، یا شهر همواره تا امروز یکی از دغدغه های انسان بوده است. افزایش منصفانه با ابزارهای ریاضی و هوشمند می تواند بسیاری از اختلافات میان انسان ها را برطرف کند. (عکس از موزه حمزه تبریزی؛ رم؛ دیوار واتیکان)



آغاز مدرنیته جدال بین داده های با کیفیت بالا و داده های با کیفیت پایین بود. تا پیش از نظریه خورشیدمرکزی کوپرنیک نظریه زمین-مرکزی بطلمیوس در اروپا مطرح بود که کلیسا نیز از آن پشتیبانی می کرد. کوپرنیک با ابزار رصد و فرمول های ریاضی به نظریه چرخش زمین به دور خورشید رسید.

یکی از اتهامات «جوردانو برونو» طرفداری از نظریه خورشیدمرکزی کوپرنیک بوده است که به دلیل اتهامات مشابه دیگر در آتش افکنده شد. هنگامی که داده های با کیفیت پایین به خداوند نسبت داده می شود پیروان مذاهب متعصبانه به آنها باور پیدا می کنند و جنایت می آفرینند.

عکس بالا تندیس از این دانشمند است که حدود یکصدوسی سال پیش در مکان سوزانده شدنش در میدان کمپو-د-فیوری (Campo de Fuori) شهر رم نصب شده است.

(عکس از موزه حمزه تبریزی؛ رم؛ ایتالیا)

اگر اراده خداوند بزرگ بر اجرای احکام الهی بر روی زمین باشد – که امروزه همچنان که گفته شد به دلیل کیفیت پایین داده های ادیان مختلف جهان، احکامی کاملاً متفاوت هستند و به جنگ های خونین فراوانی منجر گردیده اند – کافی بوده است که یک نسخه از احکام خود را با فناوری های نوین ذخیره سازی به جهانیان به گونه ای

^{۲۴} عالم الغیب والشهادة

^{۲۵} برای اطلاعات بیشتر مقاله «آنالیتیک کلان داده ها و تعارض نظریه ولایت فقیه با بنیادهای دین» در شماره ۲۸۰ ماهنامه ریزپردازنده را بخوانید.

واقعی (کاملاً بلادرنگ؛ real time) محاسبه می‌کند. **عدل** خداوند بزرگ چنان است که **همه داده‌ها** محاسبه شود، یعنی حتی ذره‌ای از کل داده‌ها در محاسبه حذف نمی‌شود. این عدالت از **ثبت درست و دقیق داده‌ها** به دست می‌آید. حال چنین خدایی و چنین دانای بزرگی که در علم **ذخیره‌سازی و بازیابی داده‌ها** با بالاترین کیفیت داده‌های ممکن برتر از او وجود ندارد آیا امکان دارد که درباره مسئله مهمی چون نحوه اجرای احکام الهی و یا تعیین نماینده خود بر روی زمین از یک **فرهنگ شفاهی** بهره بگیرد که بعدها با کیفیت داده‌های بسیار پایین ثبت شده است و قطعیت و یقین پدید نمی‌آورد؟ آیا می‌توان پذیرفت که خداوند بزرگ مسئول جنگ‌ها و خون‌های ریخته‌شده به دلیل این اهمال است؟

خدایی که **علم داده‌ها** را نمی‌شناسد خدایی جاهل است و نمی‌تواند خدایی باشد که دست کم اهل اندیشه و منطق او را می‌پرستند. یا باید چنین خدای جاهلی را پرستید - که خدای شیادان برای چپاول اموال مردم است - و یا باید پذیرفت که خداوند بزرگ هیچ خواسته‌ای از انسان‌ها برای اجرای احکام الهی ندارد، مگر زمان‌هایی که پیامبری صاحب معجزه را برای ابلاغ مستقیم و قطعی پیام‌ها و خواسته‌هایش تعیین کرده باشد. از همین روی، هر ادعای دیگری، همچون ادعای **فرقه ولایت فقیه** برای برپایی حکومت الهی یا اجرای شریعت با عدالت خداوند بزرگ در تعارض است و در عمل ادعایی فریبکارانه و شیادانه برای رسیدن به قدرت و برای مناصب بالای مدام‌العمر و رانت‌جویی و تصرف و چپاول اموال مردم است.

فرقه ضاله و خطرناک ولایت فقیه

هنگامی که داده‌های با کیفیت پایین **داده‌های الهی** پنداشته شوند، باورمندان با آن داده‌ها همچون داده‌هایی با بالاترین کیفیت ممکن رفتار می‌کنند، و به این ترتیب تعصب جای خرد را می‌گیرد. تا پیش از آن که رسانه‌های مدرن مانند **چاپ و تلگراف** در ایران در عمل مورد استفاده قرار بگیرند که حدوداً از دوران مشروطیت استفاده از آنها آغاز شد، اکثریت شیعیان ایران شرط برپایی حکومت الهی را حضور معصوم می‌دانستند. هنگامی که استفاده از **رسانه چاپ** در ایران آغاز شد - که اوایل بیشتر به چاپ‌خانه‌های کشورهای هندوستان و عثمانی اتکا داشت - و هنگامی که نخستین خطوط **تلگراف** در کشور برپا شد،



همه ساله، SETI League، یک جایزه به شخص یا اشخاصی ارائه می‌دهد که مشارکتی فعال در SETI (جستجوی موجودات هوشمند فرازمینی) داشته‌اند. این جایزه در سال ۱۹۹۵ در ۳۹۵مین سالگرد مرگ «جوردانو برونو» پیشنهاد گردید و به «جایزه برونو» شهرت یافت. «جوردانو برونو» از نخستین کسانی است که بخش‌هایی از نظریه خورشیدمرکزی کوپرنیک را می‌پذیرد.
(عکس از مژه حمزه تبریزی؛ رم؛ ایتالیا)

عدالت اقتضا می‌کند که خداوند بزرگ در داوری‌هایش با احتمالات و داده‌های بدون کیفیت کار نکند و هیچ داده‌ای از نظر او پنهان نماند. **داوری عادلانه** او بر اساس **همه داده‌ها و همه دانایی** اوست. **حساب‌گری بی‌همتا**ست که همه داده‌های با کیفیت بالا را در زمان

گروه‌های بزرگ را ممکن می‌کرد. حالا پس از هزاران سال فرقه ولایت فقیه با شعارهایی مانند «مرگ بر ضد ولایت فقیه» این هم‌زیستی را به خطر انداخته است و سبب شده است که بسیاری از ایرانیان از این کشور فرار یا مهاجرت کنند و آنها که در کشور هستند تحت تبعیض‌ها و نارواداری‌های این فرقه قرار بگیرند.



امکانات سازمان‌دهی و متشکل‌شدن بخش کوچکی از شیعیان که طرفدار برپایی حکومت فقهی بودند به تدریج افزایش یافت. نهادهای مدرنی مانند بانک‌ها نیز این امکانات را به لحاظ اقتصادی تقویت کردند و آرام‌آرام از **مشروع‌خواهی** در عصر مشروطیت به اندیشه برپایی **نظام ولایت فقیه** رسیدند و در سال ۱۳۵۷ موفق شدند که این نظام را در عمل برپا کنند. به این ترتیب، فرقه جدیدی در مذهب شیعه ظهور کرد که آن را در این مقاله **فرقه ولایت فقیه** نامیده‌ایم. از همین روی، ایدئولوژی ضدمدرنیت و ولایت فقیه را می‌توان یک ایدئولوژی مدرن دانست، که از ابزارهای مدرن علیه مدرنیت بهره می‌گیرد.

این ایدئولوژی ذاتاً دوقطبی‌کننده جامعه و ناروادار و در نتیجه همچون نازیسم یک ایدئولوژی **خطرناک** است. از نظر اعضای این فرقه، مردم در جامعه یا پیرو ولایت فقیه هستند یا ضدولایت فقیه. برای کسانی که ضد ولایت فقیه باشند از ابتدای پیروزی انقلاب ۱۳۵۷ طلب مرگ کردند. با آن که شعار «**مرگ بر ضد ولایت فقیه**» کاملاً صریح و واضح است و استثنای پذیر می‌نماید، پاره‌ای از اعضای این فرقه در تفسیر این شعار می‌گویند فقط شامل کسانی که دشمنی می‌ورزند می‌شود، که چنین تفسیری می‌تواند به دلیل تقیه نیز باشد؛ در هر حال، بسته به تفسیر شعار «مرگ بر ضد ولایت فقیه»، مصادیق آن تا ۸ میلیارد نفر جمعیت جهان را می‌تواند شامل بشود! **دوقطبی‌گرایی** این فرقه با اصطلاحات گوناگونی بیان شده است، مانند دوگانه‌های مؤمن و کافر، انقلابی و ضدانقلابی، خودی و ناخودی، مکتبی و غیرمکتبی، باحجاب و بی‌حجاب، یا دارالاسلام و دارالکفر، که از دوگانه‌های دوقطبی‌ساز پرکاربرد دیگر این فرقه برای دوقطبی‌سازی مردم هستند.

ستیز با هم‌زیستی هزاران ساله

تا پیش از آن که در سرزمین کهن و هزاران‌ساله ایران نخستین شهرهای باستانی جهان، مانند شوش پدید بیایند، بشر ابزارهای هم‌زیستی در مقیاس دهکده‌های بزرگ و شهرها را در اختیار نداشت. ایرانیان با اختراع ابزار محاسبه گلی توکن و بعدها مهر و موم گلی و همچنین ابزارهای اندازه‌گیری مانند ترازو توانستند پس از صدها هزار سال زندگی در گروه‌های کوچک شکارگر و یابنده خوراک گیاهی، فرهنگ داده‌ای را بیافرینند که هم‌زیستی در

جوردانو برونو بر این باور بود که برای شناخت خداوند باید قوانین طبیعت را با ابزارهای علمی و با ریاضیات بشناسیم. به بیان دیگر، راه شناخت خداوند بهره‌گیری هرچه بیشتر از داده‌های با کیفیت بالاتر است. دادگاه تفتیش عقاید در کلیسای کاتولیک یکی از جرائم مهم او را باورداشتن به نظریه خورشیدمرکزی کوپرنیک عنوان کرد. تندیس جوردانو برونو در رم در مکان سوزانده‌شدنش طوری نصب شده است که سوی نگاه او به واتیکان باشد.

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ رم؛ ایتالیا)

از سوی دیگر، ادعای نماینده‌خدا بودن ولایت فقیه و پیوند دادن ریشه‌های فتوای ولایت فقیه به غدیر خم سبب شده است که پیروان



نخستین پیام آزمایشی دستگاه تلگراف مورس در ساعت ۸:۴۵ صبح سوم خرداد ۱۲۲۳ هجری شمسی (۲۴ می ۱۸۴۴ میلادی) بین شهرهای واشینگتن و بالتیمور در آمریکا انجام شد. نخستین پیام آیه زیر از انجیل بود:
و پروردگار چه کارهای شگفتی انجام می‌دهد.

تصویر بالا نمونه‌هایی از دستگاه‌های اولیه تلگراف مورس را نشان می‌دهد.
(عکس از موزه حمزه تبریزی؛ موزه ارتباطات؛ تهران)



نخستین پیام تلگراف در ایران در روز ۲۷ اسفند ۱۲۳۶ شمسی (۱۳ سال پس از نخستین خط تلگراف در آمریکا) بین مدرسه دارالفنون و کاخ گلستان در زمان پادشاهی ناصرالدین‌شاه ارسال شد. مهم‌ترین وسیله ارتباطی دوران مشروطه تلگراف بود. با آن که پاره‌ای از روحانیان در ابتدا تلگراف را «صدای شیطان» یا «سیم شیطان» نام نهاده بودند خیلی زود به منافع آن پی بردند. روحانیت نجف، تهران، اصفهان، و تبریز از طریق تلگراف همکاری‌های گسترده‌ای را توانستند آغاز کنند. تصویر بالا نمونه‌ای از خطوط تلگراف را نشان می‌دهد.

(عکس از موزه حمزه تبریزی؛ موزه ارتباطات؛ تهران)

این فرقه خود را **حق محض** و همه کسانی را که به ولایت فقیه باور ندارند، حتی اگر از مراجع تقلید شیعه یا از دانشمندان بزرگ جهان باشند، **گمراه** بدانند. شگفت آن که این فرقه ناروادار و **تکثرستیز** که بسیاری از مکاتب و ادیان را بدون دلیل یا با دلایلی غیرعقلانی ضاله و گمراه می‌داند، همان‌گونه که در مقاله «آنالیتیک کلان‌داده‌ها و تعارض نظریه ولایت فقیه با بنیادهای دین» در مجله ریزپردازنده شماره ۲۸۰ و چند مقاله دیگر این مجله نشان داده شده است، از لحاظ **علم داده‌ها** و از لحاظ **اصول دین**، خود فرقه‌ای کاملاً گمراه و ضاله است و این گمراهی برخلاف گمراهی مثلاً یک خورشیدپرست است که آزار یا زبانی برای دیگران ندارد. برای یک کشور، زبانی بزرگ‌تر از این وجود ندارد که تصمیمات کلان کشور به جای آن که **مبنای آکادمیک** داشته باشد با ایدئولوژی ولایت فقیه **مبنایی فقهی** پیدا کند. آزارها به دلیل **تکثرستیزی** این فرقه کم نیست، به عنوان نمونه، از ابتدای پیروزی انقلاب بانوان بسیار زیادی با حجاب مورد نظر پیروان این فرقه موافق نبوده‌اند، اما در این ۴۵ سال این گروه از بانوان تحت نارواداری‌ها و آزارهای شدید محتسبان و آتش‌به‌اختیاران این فرقه قرار گرفتند. بدیهی است که چنین طرز تفکری **لیبرال‌دموکراسی** را که از بزرگ‌ترین دستاوردهای تاریخ بشر و **رواداری** و **تکثر** از بنیادهای آن است در ضلالت و گمراهی ببیند.

در مجموع، دوقطبی‌گرایی این فرقه **خطرات** بزرگی را در یک‌صد و بیست سال اخیر برای بخش بزرگی از مردم کشور که به عقاید این فرقه باور ندارند به‌ویژه در ۴۵ سال اخیر به وجود آورده است و اسباب فرار بسیاری از دانشمندان و هنرمندان و صنعت‌گران و کارآفرینان به کشورهای بیگانه شده است و با فتاوای مانند فتوای ارتداد یک عامل مهم افول علم و توسعه در سرزمینی بوده است که دانشمندان بزرگی را در طول تاریخ تقدیم جهان کرده است.

از یک سو، فتوای ارتداد به دانشگاهیان کشور اجازه نمی‌داده است که ایدئولوژی ضاله و خطرناک ولایت فقیه را نقد کنند و از سوی دیگر، نظریه‌پردازان این فرقه پیش از انقلاب فاجعه‌بار ۱۳۵۷ با **فقیه سبک** زندگی این فرقه را سبک زندگی‌ای سازگار با **لیبرال‌دموکراسی** جلوه می‌دادند، که در مجموع سبب شدند بسیاری از مردم فریب بخورند و ناخواسته به جمهوری اسلامی رأی بدهند.



یان هوس (Jan Hus)، رئیس و استاد دانشگاه پراگ، در روز ششم جولای سال ۱۴۱۵ میلادی زنده‌زنده در آتش سوزانده شد، مهم‌ترین جرم او مبارزه با فساد کلیسا برای بازگرداندن زمین‌ها و اموال در اختیار کلیسا به خود مردم بود. مجسمه بالا مجسمه یادبود **یان هوس** است که در پانصدمین سال به آتش افکندنش در یک میدان پراگ نصب شده است. (عکس از مژه حمزه تبریزی؛ پراگ)

دیوانداری مافیایی در اوقاف

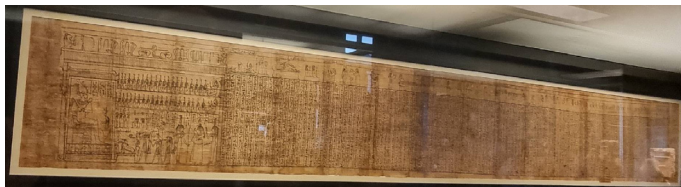
به تازگی مواردی از فساد در سازمان اوقاف در رسانه‌ها منتشر شده است. مسائل این سازمان وحشتناک‌تر از آن است که گفته شده است. در مقاله‌ای در **ماهنامه ریزپردازنده** تحت عنوان «**دولت پایان‌یافته**» که چند سال پیش در ارتباط با مسائلی که دفتر **ماهنامه ریزپردازنده** با سازمان اوقاف پیدا کرد چاپ شد، از یک مسئول ارشد سازمان اوقاف پرسیدیم که آیا وزارت ارشاد متولی سازمان اوقاف است یا نه، پاسخ این بود: «**به محض معرفی شدن رئیس در سازمان اوقاف، دولت پایان می‌یابد**». به بیان دیگر، نظارتی بر این سازمان وجود ندارد و به جایی پاسخ‌گو نیست. هنگامی که پاسخ‌گویی نباشد، دیوانداری مافیایی می‌شود. به عنوان مثال، در همان جلسات اول، این مسئول یک واسطه در بیرون از اوقاف را معرفی می‌کند، که دفترش هیچ تابلویی نداشت و ناچار بودیم با ترس‌ولرز به این دفتر برویم. همان‌گونه که پیشتر ذکر کردیم نیاکان‌مان در این سرزمین نخستین دیوان‌داران جهان بوده‌اند و **مُهر و موم گلی** را اختراع کردند تا هویت مسئولان دیوان‌ها کاملاً مشخص باشد. آنها **۸۰ سده پیش** به این نتیجه رسیدند که برپایی شهر و تمدن بدون شفافیت شدنی نیست و حالا در کشور ما فرقه ولایت فقیه با سوءاستفاده از حدیث غدیر خم دیوانداری مافیایی را بر مردم تحمیل می‌کند، که جز برای منافع این فرقه دلیل دیگری نمی‌تواند داشته باشد.

به عنوان مثال، در دوره انقلاب هیچ شعاری از جانب مردم علیه بی‌حجابی داده نشد، اما چیزی از پیروزی نگذشته بود که پیروان این فرقه تقیه را کنار گذاشتند و شعار «یا روسری یا توسری» را سر دادند. یا در دوره انقلاب هیچ شعاری از جانب مردم علیه هنرمندان که خاطره‌های فراوانی با هنرشان داشته‌اند داده نشد و حتی نوار آهنگ «آقای» خانم گوگوش با تیراژ گسترده در آن دوران دست به دست می‌شد و کسی از جمله تقیه‌کنندگان آن را عیب نمی‌دانستند؛ اما با پیروزی انقلاب خیلی زود صحبت از ممنوعیت آواز بانوان شد. یا خواننده‌ای مانند **شماعی زاده** که بسیاری از آهنگ‌هایش مضامینی خانواده‌دوستانه دارند و همین امروز در بسیاری از مراسم‌های تولد یا عروسی در داخل کشور خوانده می‌شود، همان‌گونه که خودش در یک ترانه خوانده است به جرم **شاد کردن** مردم خانه فرزندانش مصادره شده است و در این ۴۵ سال ولایت فقیه حاضر نشده است علت این مصادره را توضیح بدهد. اصلاً آیا این فرقه به طمع مال این هنرمند که میلیون‌ها نفر در کشور از آثارش بهره برده‌اند و همچنان بهره می‌برند و بهره خواهند برد او را آواره نکرده است؟

برای این که دریابیم که این فرقه حتی به لحاظ فقهی گمراه و ضاله است حتی نیازی به تخصص در علوم دینی و فقهی نداریم. یک نمونه، خواسته پیروان این فرقه برای مجازات‌های سنگین بی‌حجاب‌هاست. به عنوان مثال، برای بانوی کهن‌سالی که مطابق نص صریح قرآن کریم می‌تواند در میان مردم بدون حجاب ظاهر شود از سوی پیروان این فرقه برای بی‌حجابی او حدود یک میلیارد تومان جریمه در ماه و یا مجازات‌هایی مانند حبس و شلاق و تبعید یا عدم ارائه خدمات اجتماعی درخواست می‌شود. مجازات‌هایی مانند کار در غسل‌خانه یا مراجعه به روان‌شناس برای عملی که در هیچ‌یک از کشورهای دنیا به جز ایران و افغانستان جرم تلقی نمی‌شود و بلکه حق بانوان در نظر گرفته می‌شود ایران را شبیه به کشوری اشغال شده در آورده است.

محتسبان و آتش‌به‌اختیاران این فرقه ضاله و خطرناک **چهل و پنج** سال است که جوی وحشت‌ناک را برای بانوانی پدید آورده‌اند که به حجاب مورد نظر این فرقه باور ندارند، که بی‌هیچ تردیدی به آسیب‌های روحی جدی در بعضی از آنان انجامیده است.

چهره دو قاضی دیگر مرتبط با این مسئله دید. دوسال دوندگی اعصاب خردکن و وحشتناک و بیماری‌زا و تحمل خسارات و هزینه‌های فوق‌العاده سنگین برای هیچ. سوءاستفاده از فقه و دین و حدیث غدیر خم برای آزار دادن مردم و تحمیل زیان‌های فوق‌العاده سنگین.



«کتاب مرگ» یکی از کتاب‌های مذهبی مصریان باستان است که مراسم مردگان خود را با احکام و دستورالعمل‌های آن انجام می‌داده‌اند. ویرایش‌های مختلف این کتاب به خط هیروگلیف بر روی پاپیروس از حدود ۳۵۰۰ سال پیش تا ۲۰۰۰ سال پیش منتشر شده است. «کتاب مرگ» پاپیروسی بالا مربوط به سده سوم یا چهارم پیش از میلاد است.

در کتاب قرآن کریم از تمدن مصر بارها سخن به میان آمده است و قطعاً پیامبر اسلام با فرهنگ مردم و فرهنگ داده‌ای این تمدن آشنا بوده است. اگر اراده پیامبر بر آن بوده است که پس از رحلتش مردم با سیره یا شیوه‌ای که او زندگی می‌کرده است زندگی کنند چرا در زمان حیاتش دستور به تهیه نسخه نوشتاری مهرشده به همراه تعدادی نسخه پشتیبان از این شیوه زندگی را نداده است؟

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ ایتالیا، رم؛ موزه واتیکان)

ولایت فقیه بی‌آن‌که پاسخ‌گو باشد ثروت هنگفتی را در اختیار دارد و ترجیح می‌دهد با بستن چشم‌هایش اعوان و انصارش به هر روشی که می‌توانند این ثروت را بیشتر و شادی او را بیشتر کنند، در غیر این صورت، پاسخ‌گو می‌بود. از سوی دیگر، شرکت‌های زیرمجموعه ولایت فقیه از سود حاصل از گران‌شدن چرخه‌ای دلار بی‌نصیب نیستند و کسی نیست که بررسی کند که تأثیر این نوع گرانی‌ها بر این شرکت‌ها چگونه است و نقش آنها در ۴۵ سال تورم مستمر بالا در کشور چیست. چهل‌وپنج سال تورم مستمر بالا فقط بر شانه‌های مردم است که سنگینی می‌کند.

سوءاستفاده شیادان و بیگانگان از ایدئولوژی قطبی‌ساز

ولایت فقیه

اندیشه ولایت فقیه بخشی از فرهنگ بخشی از مردم ایران است. گروه‌های صادق طرفدار اجرای حدود فقهی از جمله پیروان صادق ولایت فقیه گروه‌هایی ناروادر هستند و در اجرای احکامی که آنها را احکام اسلامی می‌دانند در جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند مصر هستند. لیبرال‌دموکراسی فقط با رواداری ممکن است. بخشی از مردم

اما یکی دیگر از بیانات آن مسئول روحانی اوقاف که به این مقاله ربط پیدا می‌کند این بود که می‌گفت مطالبی که ما در حوزه علمیه آموخته‌ایم بسیار بیشتر از مطالبی است که وکلا در دانشگاه می‌آموزند – حتی اگر درجه دکتری داشته باشند – و البته منظورش این بود که در دعوای حقوقی امیدی به وکیل حتی با مدرک دکتری نداشته باشید.

هرچند، این سخن به حقیقتی تأسف‌آور اشاره می‌کند: فرهنگ شفاهی فقه را چنان فربه و پیچیده کرده است که فقط با سال‌های طولانی آموزش بتوان در آن به خبرگی رسید. روحانیان پیرو ولایت فقیه از این پیچیدگی به عنوان رانت بهره‌ها می‌گیرند. این در حالی است که اگر اراده خداوند بزرگ بر آن باشد که احکام الهی در جامعه اجرا شود عدالت حکم می‌کند که احکام خود را به زبان ساده و مستدل و بدون پیچیدگی‌های ناشی از فرهنگ شفاهی و با فناوری‌هایی که تحریف را بسیار دشوار و ناممکن می‌کنند ابلاغ کند. واضح است که عدالت او اجازه نمی‌دهد که برای یک صنف ویژه رانت‌آفرینی شود، مگر آن که عدالت او را معادل شیادبازی بگیریم.

از آن گذشته، آن مسئول روحانی سازمان اوقاف افزون بر رانت ناشی از پیچیدگی فقه، در همه ادارات مختلفی که برای حل مسئله با آنها برخورد داشتیم، مانند اداره ثبت اسناد، شهرداری، و دادگاه امکان اعمال نفوذ داشت و این کار را انجام می‌داد – که بخش کوچکی از آنها را در مجله ریزپردازنده چاپ کردیم، و حتی گاهی به طور ضمنی به این اعمال نفوذها اشاره می‌کرد. به عنوان نمونه، پس از دو سال پیگیری‌های عذاب‌آور، درباره لایحه‌ای که تقدیم یکی از دادگاه‌ها کرده بودیم قاضی حاضر نشد نظر بدهد و در پیگیری اول دچار لکنت زبان شد و گفت که وقت نکرده است لایحه را مطالعه کند. در پیگیری بعدی دوباره شاهد لکنت زبان قاضی بودیم و البته با همان لکنت این توصیه را کرد که لایحه را پس بگیرید، حتی حاضر نبود نظرش را درباره لایحه بنویسد.

هرگاه قاضی به لکنت زبان و به وحشت می‌افتد معنی آن این است که وقتی پای اعوان و انصار ولایت فقیه در میان است عدالتی وجود ندارد و نمی‌توان چند سال دیگر در دادگاه‌ها دوندگی کرد و بیمار شد. اساساً مگر راه دیگری وجود دارد جز پذیرش توصیه قاضی؟ قاضی‌ای که می‌شد شرمندگی را در چهره‌اش دید – همچنان که می‌شد در

کشور آنها عبور کند تمام شود. به بیان دیگر، سود مبادلات بازرگانی رسمی با ایران به پای سود حاصل از این تعادل نمی‌رسد. روسیه و چین که ظاهراً دوستان ایران هستند در مورد جزایر سه‌گانه برای رسیدن به منافع بیشتری که این تعادل فراهم می‌کند به سادگی علیه تمامیت ارضی کشور موضع گرفتند. برخلاف شگفت‌زدگی پاره‌ای از تحلیل‌گران، این اقدام آنان اصلاً شگفت‌انگیز نبوده است. در نظریه بازی به چنین تعادلی، **تعادل نش**^{۲۶} گفته می‌شود. چنین تعادلی اجازه نمی‌دهد که گفت‌وگوهای هسته‌ای و برجام – که علیه بیشترین منافع اعضای تعادل است – به نتیجه برسد. از همین روی، سطح و حجم غنی‌سازی هرچه بیشتر شود و یا حتی اگر بمب اتم ساخته شود فقط سبب می‌شود که تحریم‌ها بیشتر شود، که نفع بازیگران مختلف در این تعادل را بیشتر و بازی دیکتاتور را ستانسی‌تر می‌کند. به بیان دیگر، ایران در این بازی هیچ کارتی برای تأثیرگذاری بر بازی ندارد.

هنگامی که بایدن حدود دو سال پیش به ریاست جمهوری آمریکا انتخاب شد بسیاری از تحلیل‌گران کشورمان ساده‌لوحانه تصور می‌کردند که چون بایدن در دوره پیش از خود معاون اوباما، یک طرف اصلی برجام، بوده است آمریکا خیلی زود به برجام باز خواهد گشت. همان زمان برای بار چندم بازی دیکتاتور را در ماهنامه ریزپردازنده گوشزد کردیم و هشدار دادیم که تحلیل‌گران خیال‌بافی نکنند. اساساً اقداماتی مانند توافق برجام در دوره اوباما که تعادل را به هم می‌زنند با کوچک‌ترین بهانه‌ای مانند آمدن ترامپ به هم می‌خورند. توافقات آتی نیز اگر بازی تغییر نکند شکننده خواهند بود.

این نوع ساده‌لوحی‌ها همچنان وجود دارد. به عنوان مثال، در اتاق «ایران من» در کلاب‌هاوس در روز جمعه ۱۶ تیر، یکی از تحلیل‌گران مشهور برجام در تحلیل ساده‌لوحانه خود می‌گفت که چون یک سال و نیم دیگر در آمریکا انتخابات هست بایدن جرأت نمی‌کند با برجام موافقت کند و فعلاً فقط حاضر است یک توافق محدود را بپذیرد، اما اگر دوباره در انتخابات پیروز شود بلافاصله به برجام باز خواهد گشت.

مگر یک سال و نیم در یک دوره ۴ ساله مدت کوتاهی است؟ اصلاً چرا در این دو سال به برجام بازنگشت؟ واقعیت آن است که نفع آمریکا و بسیاری از کشورهای جهان در تداوم تحریم‌هاست و برای این کار حتی طوری رفتار می‌کنند که تحریم‌ها در نظر مردم جهان

ایران خواهان برپایی لیبرال‌دموکراسی و بخشی دیگر که ناروادار هستند خواهان اجرای قوانین شرعی و فقهی هستند. شایدان و دولت‌های مختلف جهان از این وضعیت سوءاستفاده می‌کنند. پاره‌ای از شایدان با تحریک پیروان ولایت فقیه با «اسلاما» و «اسلام رفت»‌های مختلف بر میزان این قطبیدگی می‌افزایند و همزمان از رانت‌های فراوان و مناصب مادام‌العمر بهره می‌گیرند. پاره‌ای دیگر از شایدان داخلی و خارجی با «اسلام رفت»‌های مختلف بر میزان قطبیدگی در روابط خارجی می‌افزایند تا از طریق دور زدن تحریم‌ها یا نوسان‌گیری از قیمت دلار و مانند آنها ثروت‌اندوزی کنند. پاره‌ای از دولت‌های خارجی نیز از این نوع قطبیدگی‌ها بین ایران و سایر کشورها برای حذف ایران در بازار نفت و گاز و جاده‌های بین‌المللی بهره می‌گیرند.

بازی دیکتاتور در نظریه بازی

بازی دیکتاتور در نظریه بازی به بازی‌ای گفته می‌شود که در آن فقط یک تصمیم‌گیر حاضر است. دیکتاتور هرچقدر اراده کند به بازیگر دوم که کاملاً منفعل است مطابق کرم خود پرداخت می‌کند. هر چه دیکتاتور از بازیگر دوم دورتر باشد و ارتباطات کمتری داشته باشد امتیازات کمتری به بازیگر دوم می‌دهد. این بازی به بازی دهشی (Giving game) مشهور است. در یک بازی دیگر به نام بازی ستانسی (Taking game) از بازیگر دوم امتیاز گرفته می‌شود. □

بازی‌گران مهم جهان در تداوم‌یافتن تحریم‌های ایران به تعادل نش رسیده‌اند

بارها در ماهنامه ریزپردازنده عنوان کردیم که سیاست خارجی غیرمنطقی‌ای که ولایت فقیه برای کشور طراحی کرده است کشورمان را گرفتار بازی‌ای کرده است که در نظریه بازی به بازی دیکتاتور مشهور است. در بازی دیکتاتور یک طرف هیچ نقشی ندارد و طرف دیگر مطابق میل خود دهش یا ستانسی دارد.

از سوی دیگر، تحریم‌ها نوعی تعادل بین بازیگران مهم در سطح منطقه و جهان پدید آورده است، به گونه‌ای که حذف ایران از اقتصاد جهانی تقریباً به نفع بسیاری از کشورهای جهان تمام شود و به‌هم‌خوردن این تعادل بتواند به زیان بسیاری از کشورها، به ویژه کشورهای صادرکننده نفت و گاز و حتی کشورهای همسایه ایران که تلاش می‌کنند جاده‌های استراتژیک و لوله‌های صادرات نفت و گاز از

²⁶ Nash equilibrium

تعادل نش (Nash equilibrium)

مفاهیم پایه نظریه بازی عبارتند از بازیگر، کنش، اطلاعات، راهبرد، بازدهی (payoff)، تعادل، و نتیجه. هدف هر بازیگر آن است که بازدهی (سود) خودش را به حداکثر برساند، اما بازدهی او را فقط انتخاب‌های خودش تعیین نمی‌کند، به انتخاب‌های بازیگران دیگر نیز وابسته است. انتخاب‌های بهینه همه بازیگران یک **تعادل** را بر پا می‌کند. هدف آنالیز بازی آن است که کنش‌های بازیگران و تعادل نتیجه را پیش‌بینی کند.

یک موقعیت استراتژیک یا راهبردی موقعیتی است که شامل کنش‌های دو یا چند عضو است که طی آن موفقیت هر عضو برای یافتن یک **تعادل** بین اعضا (که هر کدام از آنها یک بازیگر نامیده می‌شود) به انتخاب‌های دیگران بستگی دارد، یعنی مجموعه راهبردهایی که احتمال ضعیفی دارد که بازیگران آنها را تغییر بدهند.

هنگامی که هر بازیگر از راهبردی بهره بگیرد که بهترین پاسخ به راهبردهای بازیگران دیگر باشد به **تعادل** می‌رسیم. نظریه تعادل یک ابزار توصیفی مفید است که می‌تواند برای آنالیز بازی‌ها به کار گرفته شود. برای بازی‌هایی که بازیگران آن به طور همزمان حرکت راهبردی خود را انجام می‌دهند، **تعادل نش** به عنوان یک راه حل به کار گرفته می‌شود، که در آن کنش هر بازیگر بهترین پاسخ به کنش‌های سایر بازیگران است.

فیلم سینمایی تحسین‌شده **ذهن زیبا** (The Beautiful Mind) درباره زندگی **جان نش** (John Nash) یک صحنه جالب دارد که نش به ریشه‌های کشف مشهور خودش یعنی **تعادل نش** اشاره می‌کند، هرچند، تعریف دقیق **تعادل نش** با آن تفاوت دارد:

«بهترین نتیجه هنگامی به دست می‌آید که هر کسی در گروه تصمیمی را به اجرا در می‌آورد که برای خودش و برای گروه بهترین باشد.»

تعادل نش برای نظریه بازی بسیار اساسی است. اساساً یک حالت (state) است، یک نقطه **تعادل همکاری** چندین بازیگر در یک بازی. **تعادل نش** بیشترین سود را برای هر بازیگر تضمین می‌کند.

تعادل نش مهم‌ترین و عمومی‌ترین مفهوم تعادل نظریه بازی است. راهبردهایی که **تعادل نش** را پدید می‌آورند، برای هر بازیگر بهینه هستند. به بیان دیگر، **تعادل نش** وضعیتی است که در آن همه بازیگرهای دخیل در بازی توافق دارند که راه حل بهتری برای بازی نسبت به آنچه در حال حاضر هست وجود ندارد. هیچ یک از بازیگرها با تغییر دادن راهبرد کنونی خود (که بر اساس راهبردهای بازیگران دیگر انتخاب شده است) بازدهی بهتری به دست نمی‌آورند. □

تحریم‌هایی بجا و عادلانه جلوه کند. توجه به چنین تحلیل‌هایی صرفاً تداوم بخشیدن به **بازی دیکتاتور** و بازی کردن در مسیر دیکتاتور است. راه حل برون رفت از این **تله تعادلی** همچنان که بارها گفته‌ایم برگزاری انتخابات آزاد و حل کردن اختلافات داخلی از طریق **بازی افراز منصفانه**^{۲۷} و **هوشمند** است که توضیحات آنها را در شماره‌های مختلف مجله آورده‌ایم.



نقاشی مذهب و علم، اثر پابلو پیکاسو، نقاش پرآوازه اسپانیایی. این اثر یکی از نخستین آثار پیکاسو است که در دوره‌ای نقاشی شده است که جنبش واقع‌گرایی اجتماعی (social realism) مورد توجه روشنفکران و هنرمندان غرب بوده است. ایدئولوژی کلیسا نیز همچون ایدئولوژی ولایت فقیه خطرناک بوده است. غرب راه حل‌های هم‌زیستی را پیدا کرد. با وجود شباهت‌های فراوان، تفاوت‌ها در این دو ایدئولوژی سبب شده است که راه‌حل‌ها برای هم‌زیستی به گونه‌ای که کشور در مسیر توسعه پایدار قرار بگیرد متفاوت باشد. (عکس از موزه حمزه تبریزی؛ موزه پیکاسو، بارسلون)

تا زمانی که مردم در انفعال باشند و دولت همچنان کارتی برای بازی نداشته باشد، **بازی دیکتاتور** و بازیگران تعادل پدید آمده علیه ایران بازی خودشان را انجام می‌دهند. با آن که اروپا یک طرف مهم برجام و یک قدرت مهم جهان است، با خروج ترامپ از برجام تقریباً در عمل هیچ کاری برای حفظ برجام انجام نداد، چون منافعش در حفظ تعادل ذکر شده بوده است. نفع بازیگران این تعادل در آن است که تحریم تا فروپاشی ایران ادامه یابد و برای این منظور تلاش می‌کنند گفت‌وگوهای بی‌نتیجه یا توافقی محدود را به گونه‌ای ادامه دهند که افکار عمومی تحریم‌ها را تحریم‌هایی به حق ببیند. از سوی دیگر، اگر غنی‌سازی بیشتر یک واکنش درخور و یک کارت برنده برای **بازی دیکتاتور** بود، بی‌گمان کره شمالی امروز برنده بازی بود.

²⁷ fair division

بیشتر در شماره‌های مختلف مجله ریزپردازنده راه حلی را کارآمد دانستیم که بر بنیاد یک روش رفرمیستی علم-محور باشد و بازی افراز منصفانه^{۲۸} و هوشمند را که یکی از بازی‌های مهم در نظریه بازی است پیشنهاد کردیم و حتی نشان دادیم که این راه حل با آیات قرآن نیز می‌تواند سازگار باشد. افراز منصفانه و هوشمند نه تنها می‌تواند خطرات نارواداری و سوءاستفاده شیدان و بیگانگان را برطرف کند، بلکه نوعی هم‌زیستی کارآمد را می‌تواند در جامعه فراهم کند، تا همه ایرانیان با هر عقیده‌ای با تمام پتانسیل خود در جهت توسعه پایدار گام بردارند. چهل و پنج سال گذشته نشان داده است که پیروان ولایت فقیه خواهان جامعه‌ای هستند که در آن حجاب رعایت شود و در موسیقی، اینترنت، و کتاب و مطبوعات محدودیت‌هایی ایجاد شود. با افراز و به کمک ابزارهای شهر هوشمند می‌توان شهرک‌هایی در شهرهای مختلف پدید آورد که این خواسته‌ها را برآورده و سوءاستفاده شیدان را خنثی و خطرات فرقه ولایت فقیه را برطرف می‌کند.

شایان ذکر است که یکی از آیات شگفت‌انگیز قرآن کریم درباره حریم خصوصی و مهم‌تر درباره مدارای دموکراتیک در سوره نور، درست چهار آیه پیش از آیه‌ای آمده است که در آن بانوان «مؤمن» را به حجاب توصیه می‌کند، و در نتیجه به لحاظ شرعی اهمیتی بیشتر از حجاب می‌تواند داشته باشد، و بی‌جهت پیش از آن آیه نیامده است (که بارها و بارها از طرف فرقه ولایت فقیه به دلایلی مانند مصادره گیرنده‌ها و دیش‌های ماهواره‌ای نادیده گرفته شده است)؛ این آیه به مؤمنان تأکید می‌کند که به خانه‌هایی اجازه ندارند وارد شوند که با صاحبان آنها «أُنس» ندارند. «أُنس» به معنی ملاطفت و دوستی، ریشه واژه «تَسَانُسُوا» است که در این آیه آمده است، که مدارا و رواداری جزئی از معنی آن است.

اگر رواداری و انس ندارید وارد نشوید

به بیان دیگر، نظر به این که خانه یک بخش افزایی شهر است، می‌توان به این نتیجه رسید که در شرع مقدس حق افراز و حقوق حریم خصوصی و جلوگیری از نارواداری برای بخش‌های افراز شده به رسمیت شناخته شده است؛ از یک سو، اگر دو محدوده سکولار و مشروعه‌خواه در شهر تعریف شود، ورود به محدوده‌های با سبک

غنی‌سازی یا بمب اتم دَر غلطان نیستند: نه معدن اورانیوم به اندازه‌ای داریم که سوخت هسته‌ای به دنیا صادر کنیم و از تجارت آن منتفع بشویم، و نه کشوری مانند چین اجازه خواهد داد که از بمب اتم استفاده کنیم، همان‌گونه که به کره شمالی اجازه نمی‌دهد. هر تهدید جدی یا اصلاً استفاده از بمب می‌تواند ایران را با خاک یکسان کند. از همین روی، هیچ کشوری از بمب اتم ایران در عمل واهمه ندارد، اما برای این که تحریم‌ها و تعادل سودآور آن برای کشورهای مختلف جهان تداوم پیدا کند واهمه از آن را بسیار بزرگ جلوه می‌دهند.

برهم‌زدن تعادل پدیدآمده تنها راه به سوی برنده‌شدن در این بازی است. همچنان که گفته شد تغییر دادن این بازی با دموکراسی یا دقیق‌تر، ای-دموکراسی در داخل کشور می‌تواند میسر شود که می‌تواند ایران را از انفعال خارج و نوع بازی را عوض کند.

هدف این بازی و این تعادل نابودسازی ایران و تمدن کهن آن است – که یک واکنش طبیعی علیه سیاست خارجی غیرمنطقی ولایت فقیه و شعارهایی مانند «مرگ بر ضد ولایت فقیه» است – مگر آن که بازی جدیدی در ایران طراحی و انتخاب شود تا با وجود نارواداری و رفرم‌ناپذیری ذاتی ولایت فقیه و پیروانش بتوان هم‌زیستی کارآمدی را میان اعضای این فرقه و بخش بزرگ‌تر دموکراسی‌خواه و روادار جامعه پدید آورد، و با تصمیم‌سازی‌های منطقی که برهم‌زننده تعادل نش موجود میان بازیگران باشد به بازی یک‌جانبه دیکتاتور پایان داد. کدام کشوری حاضر است با کشوری که شعار مرگ بر ضد ولایت فقیه سر می‌دهد رابطه دوستانه برقرار کند، شعاری که وقتی به طور جمعی در اجتماعات فرقه ولایت فقیه سر داده می‌شود مصداق بارز ارعاب است و در همه جای جهان جرم است و مجازات سنگینی دارد؟

بازی افراز منصفانه و هوشمند

براندازی نمی‌تواند راه حلی کارآمد برای مسائل جامعه ما باشد، چون نمی‌تواند اندیشه ولایت فقیه و خطرات آن را حذف کند. راه حل‌های اصلاح‌طلبان نیز در یک بازه زمانی طولانی مدت ممکن است بتواند نتیجه بدهد، اما بی‌گمان زمان فروپاشی زودتر از زمان‌بندی به نتیجه رسیدن اصلاحات اصلاح‌طلبان فرا خواهد رسید.

²⁸ fair division



بُرش پیتزا: یکی تقسیم کند، دیگری انتخاب

در کتاب «تبارنامه خدایان» (Theogony) نوشته شاعر مشهور یونانی، هزیود (Hesiod) که حدود ۲۸۰۰ سال پیش نوشته شده است آمده است که خدایان یونانی، پرومته و زئوس، باید گوشت یک گاو را تقسیم می‌کردند. پرومته گوشت را دو دسته کرد، و زئوس یکی را انتخاب کرد. این داستان یک نمونه استاندارد از تقسیم منصفانه است که ریاضی‌دانان برای آن تلاش‌های فوق‌العاده زیادی را انجام داده‌اند، اما به جای گوشت، یک کیک یا پیتزا را تقسیم کرده‌اند که به بُرش کیک (cake-cutting) شهرت یافته است.

مسئله بُرش کیک از دهه ۱۹۴۰ با کارهای ریاضی‌دانان لهستانی با پیشگامی هوگو استین‌هاوس (Hugo Steinhaus) آغاز شده است. استین‌هاوس برای نخستین بار روی امکان به‌کارگیری روش «یکی تقسیم کند، دیگری انتخاب» برای سه بازیگر و بیشتر کار کرد.

تقسیم منصفانه یک کیک یا یک پیتزا بین دو یا چند نفر از علاقه‌های ریاضی‌دانان در ۸۰ سال اخیر بوده است، به ویژه اگر مسئله تقسیم منصفانه یک قرص پیتزای «۱۵ میکه» در ناپل ایتالیا مطرح باشد، با حدود ۱۲۰ سال قدمت! □

(عکس از مژه حمزه تبریزی، ناپل ایتالیا، پیتزایی «۱۵ میکه» (Pizzeria da Michele))

زندگی سکولار برای دعوا و تنش با اهل آن محدوده‌ها به بهانه امر به معروف حتی شرعاً نمی‌تواند جایز باشد: اگر رواداری و اُنس ندارید وارد نشوید. از سوی دیگر، سکولارها فقط در صورتی می‌توانند وارد حریم مشروعه‌خواهان شوند که رواداری کنند و قوانین آنها را رعایت کنند. به این ترتیب، شهر هوشمند افزاشده نه تنها می‌تواند از رنج ساکنان بکاهد، بلکه نمی‌تواند شهری مغایر با شرع مقدس تلقی شود.

هجرت بزرگ

فقه شیعه اساساً درکی از ملت-دولت مدرن و قلمرو و مرزهای آن و اندیشه ایران‌شهری و فرهنگ ایرانی ندارد. ایرانیان در این سرزمین کهن به این نتیجه رسیدند که با هم‌زیستی و همکاری و پذیرش تکتو از طریق شبکه راه‌هایی مانند راه ابریشم می‌توانند خلق ثروت کنند و امنیت ساکنان ایران را تأمین کنند. آنها برای این هدف ابزارهایی مانند ابزارهای محاسبه توکن و مهر و موم گلی و ابزارهای اندازه‌گیری مانند ترازو را اختراع و نخستین شهرها را یکی پس از دیگری ساختند و با همکاری شهرهای این سرزمین توانستند هزاران سال یکی از سرزمین‌های ثروتمند دنیا باشند. به بیان دیگر، هم‌زیستی و همکاری برای خلق ثروت در ایران‌زمین اساس اندیشه ایران‌شهری در ایران‌زمین بوده است. فقه شیعه با این اندیشه بیگانه است.

فقه شیعه، بر خلاف مفهوم ملت-دولت مدرن افراز خودش را از جوامع دارد، مانند افراز جوامع به دارالایمان، دارالاسلام، دارالکفر، یا دارالحرب و مانند آن، که با تعریف ملت-دولت مدرن متفاوت است. ملت-دولت شهروندانی صاحب حقوق شهروندی دارد، حال آن که فقه فرقه ولایت فقیه شرع‌وندانی می‌خواهد که از ولایت فقیه به عنوان نماینده خداوند تبعیت محض داشته باشند.

با این همه، از احکام افراز فقهی می‌توان بهره گرفت و مثلاً با افراز مناطق مختلفی از شهرها به جزیره‌های دارالایمان (بخش با قوانین فقهی و شرع‌وندانین) در دارالاسلام (بخش ملت-دولت با قوانین سکولار و حقوق شهروندی)، که پیشتر در مجلات ریزپردازنده توضیح داده‌ایم، و همچنین با یک عمل دینی مشهور به هجرت، مسئله‌ای را می‌توان حل کرد که بیش از یک صدویست سال است که لاینحل باقی مانده است. □

گنجینه‌ای غنی از مهرهای باستانی استامپی و استوانه‌ای در موزه ایران باستان



شش مهر سنگی استوانه‌ای، شوش، خوزستان، دوره شوش II متأخر (دوره آغاز نگارش)، حدود ۵۱۰۰ سال تا ۵۳۰۰ سال پیش. در کنار هر مهر اثر مهر نیز آمده است.

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ موزه ایران باستان)



تعداد بسیار زیادی مهر دگمه‌ای یا استامپی از نقاط مختلف باستانی کشورمان مربوط به ۷ تا ۶ هزار سال پیش یافت شده است. مهرهای استامپی بر گل پلمب‌کننده زده می‌شد و با آن بسته‌های مختلف را مهر و موم یا پلمب می‌کردند. اثر مهر نشان‌دهنده هویت مالک، مسئول، یا انباردار کالا بوده است. به بیان دیگر، حدود ۷۰۰۰ سال پیش انسان به فناوری‌های تقویت هوش ثبت داده‌های هویتی، و به روش‌های اعتبارسنجی داده‌های هویتی پی برده بود. در دو تصویر بالا اثر مهر دو مهر استامپی مختلف در زیر هر کدام از مهرها نشان داده شده است.

مهر دگمه‌ای سمت راست: تپه‌دهبید فارس، حدود ۶۰۵۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش.

مهر دگمه‌ای سمت چپ: تپه‌گیان نهاوند، همدان. حدود ۷۰۰۰ سال پیش.

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ موزه ایران باستان)



بالا: مهر سنگی استوانه‌ای، چغازنبیل، هزاره دوم پیش از میلاد.
پایین: مهر استوانه‌ای، لرستان، هزاره دوم پیش از میلاد.

برای این که مهرها به راحتی کی‌برداری نشوند و تقلب به کمترین میزان برسد مهرهای پیچیده‌تر استوانه‌ای اختراع شدند. اثر دو مهر بالا در سمت راست نشان داده شده است.
(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ موزه ایران باستان)



ده مهر استامپی سنگی، شوش، خوزستان، دوره شوش I (شوشان جدید II)، حدود ۶۰۰۰ سال تا ۶۴۰۰ سال پیش. در کنار هر مهر اثر مهر نیز آمده است.

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ موزه ایران باستان)



سه مهر دگمه‌ای نخست
در بالا مربوط به ۵۹۵۰ تا
۶۳۰۰ سال پیش و دو تای
آخر مربوط به ۵۷۵۰ تا
۵۹۵۰ سال پیش هستند و
همگی در تپه‌سیلک کاشان
یافت شده‌اند.

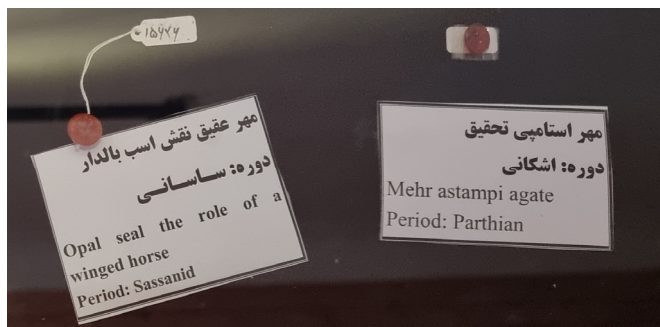
(عکس از مؤده حمزه
تبریزی؛ موزه ایران باستان)



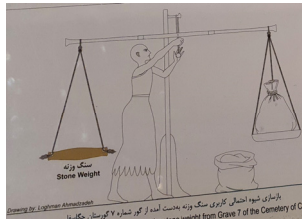
مهر دگمه‌ای نخست در
بالا مربوط به ۵۹۰۰ تا ۶۳۰۰
سال پیش و بقیه مربوط به
۵۳۵۰ تا ۵۷۵۰ سال پیش
هستند و همگی در تپه‌حصار
دامغان در سمنان یافت
شده‌اند.

(عکس از مؤده حمزه
تبریزی؛ موزه ایران باستان)

کنجینه‌ای غنی از مهرهای باستانی استامپی و استوانه‌ای در موزه آمل



خدایی که به فرهنگ شفاهی استناد کند تاریخ را نخوانده است

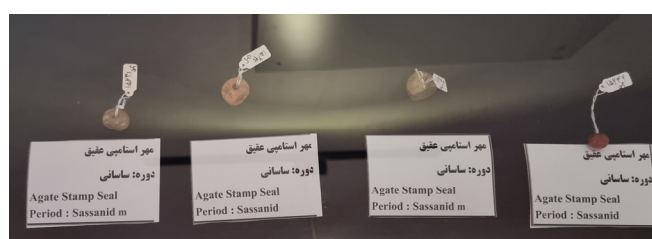
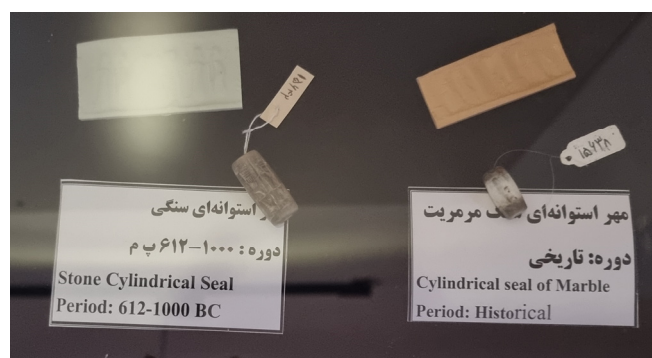
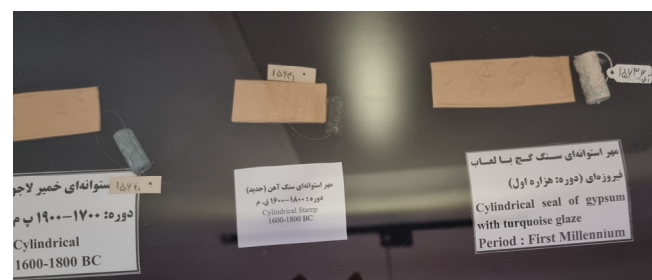
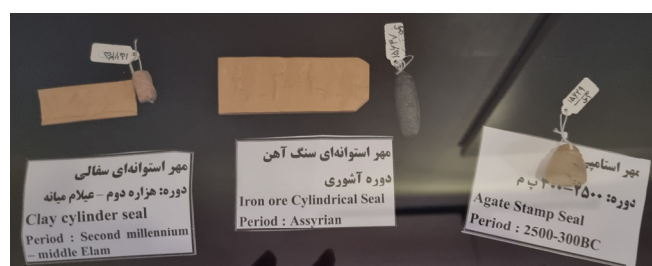


در گور شماره ۷ چگاسلی، بانویی ۲۵ تا ۳۰ ساله آرمیده بود که گروه کاوش او را «خاتون» نامیده‌اند. مرگ این بانوی جوان حدود ۶۸۰۰ تا ۶۰۰۰ سال پیش در عصر مس رخ داده است. شمشیر مسی، لگن بزرگ مسی، کوزه کوچک مسی، قلاب مسی، سوزن‌های مسی، جام سفالی پایه‌دار، دو کاسه سنگی، و یک سنگ وزنه در گور خاتون یافت شده است که از تنوع کالاهای صنعتی در عصر مس حکایت دارد. در تصویر سمت چپ بازسازی شیوه احتمالی کاربری سنگ وزنه به دست آمده از گور خاتون در گورستان چگاسلی نشان داده شده است (طراح تصویر: لقمان احمدزاده، موزه شوش). اختراع توکن، و بعدها اختراع مهر و موم گلی، و اختراع ابزارهای اندازه‌گیری مانند ترازو در ۶۸۰۰ تا ۶۰۰۰ سال توانست فرهنگ داده‌ای را پس از صدها هزار سال فرهنگ شفاهی محض پدید بیاورد که عدالتی را توانست پدید بیاورد که همزیستی در شهرها ممکن شود و شهرها یکی پس از دیگری در ایران و میان‌رودان شکل بگیرند. خدایی که به فرهنگ شفاهی استناد کند تاریخ را نخوانده است.

(عکس از مژه حمزه تبریزی؛ موزه شوش)

هزاره	پیچیدگی اجتماعی	فناوری‌های تقویت هوش (مدیریتی)
هزاره هفتم پیش از میلاد	دهکده ابتدایی	توکن ساده
ششمین و پنجمین هزاره پیش از میلاد	دوره دهکده اولیه و میانی	توکن ساده، مهر استامپی و مهر و موم
پنجمین و چهارمین هزاره پیش از میلاد (۴۲۰۰ تا ۳۹۰۰ سال پیش از میلاد)	دوره دهکده پایانی	توکن ساده، مهر استامپی
هزاره چهارم پیش از میلاد (۳۹۰۰ تا ۳۵۰۰ سال پیش از میلاد)	پسادهکده	توکن پیچیده، مهر استوانه‌ای، پیمانه سفالی لبه‌وارخته (برای جیره غذایی کارگران)
هزاره چهارم پیش از میلاد (۳۵۰۰ تا ۳۳۰۰ سال پیش از میلاد)	شوش II	توکن پوش یا توپک گلی، اختراع نوشتار

این جدول با استفاده از مقاله «فناوری‌های مدیریتی پیشاتاریخ» نوشته خانم اشماندت بسارآ تهیه شده است.



بدون توکن و مهر رونق اقتصادی ممکن نمی‌شد

گفته می‌شود که در کشورمان حدود ۳۷ میلیون نفر کُند بورسی فعال دارند؛ بدون کامپیوتر و با ابزارهای دستی مانند قلم و کاغذ برپا کردن چنین بازاری ممکن نبود. به همین ترتیب، پدید آمدن نخستین شهرهای جهان مانند شوش و اوروک و همچنین پدید آمدن بازارهای مبادلات و معاملات بزرگی که در آنها به رسید ارائه کالا یا رسید دریافت کالا و مشخص کردن مقدار یا تعداد کالا از انبار نیاز باشد بدون ابزار محاسبه توکن و مهرهای استامپی و استوانه‌ای ممکن نبود.

از زمانی که در حدود ۱۰۰۰۰ سال پیش توکن‌ها اختراع شدند دادوستدهای محدودی بین دهکده‌های نخستین آغاز شد. خرد جمعی مجهز شده به ابزار توکن با فراهم شدن امکان مبادلات محصولات مازاد بر نیاز به این نتیجه رسید که اگر با ابزارهای جدید بتواند هزینه تولید را پایین بیاورد محصولات بیشتری را می‌تواند تولید کند. اختراع داس سفالی یکی از نخستین ابزارهای تولید انسان بود. اختراع یوغ و خیش نخستین اختراعی بود که کشاورزی مکانیزه را ممکن کرد. پیش از کشف فلز برای خیش‌ها از تنه درختان بهره گرفته می‌شد، با کشف آهن از گاوآهن قدرتمندتر استفاده شد. بعدها احداث کانال‌های آب حجم برداشت‌ها را بسیار بیشتر کرد. حمل و نقل نیز باید کم‌هزینه می‌شد تا بازار سودآوری بیشتری داشته باشد، چرخ اختراع شد.

به این ترتیب، صنایع و مشاغل جدید پشت سرهم پدید آمد، مانند صنعت سفال، صنعت یراق‌آلات، صنعت ابزارهای کشاورزی، یا صنعت خانه‌سازی. محصولات تولیدی مازاد بر نیاز یک دهکده به بازار دهکده‌های مجاور و دورتر نیاز داشت. بازرگانی با توکن‌ها و مهرها هم‌زیستی و هم‌کاری و هم‌پیوستگی از دوران نوسنگی را در ایران‌زمین تقویت کرد و حدود چهار هزار سال اداره سرزمین و اقتصاد اشتراکی و بازرگانی در آن به روش آثارشستی^۱ یا همه‌دولتی انجام پذیرفت. قدرت محاسباتی توکن‌های ساده در حدی نبود که بتواند شهرها و دولت‌شهرها را به وجود بیاورد، مهرهای استامپی و استوانه‌ای، توکن‌های پیچیده، و بعدها توکن‌پوش‌ها (توپک‌های شمارشی) ابزارهای تقویت هوش ابتدایی مورد نیاز برای شهرنشینی را فراهم کردند. پرجمعیت‌تر شدن شهرها و پیچیده‌تر شدن بازارها و نیاز به ساخت معابد بزرگ به یک ابزار تقویت هوش قدرتمندتر و کم‌هزینه‌تر نیاز داشت، که با الهام از فناوری‌های توکن و توکن‌پوش اختراع شد: رسانه نوشتار.

^۱ منظور مفهوم مثبت آثارشسم است که توضیحات بیشتر درباره آن را می‌توانید در پی‌دی‌اف رایگان شماره ۲۷۳ و ۲۷۴ ماهنامه ریزپردازنده بخوانید.

نمونه‌ای از توکن پیچیده در سمت راست و توکن ساده در سمت چپ، یافت شده در تپه آکروپل شوش، مربوط به ۵۵۰۰ تا ۵۱۰۰ سال (عکس از مژده حمزه تبریزی، موزه شوش)



توکن‌ها نقش داده‌های عددی و مهرها نقش داده‌های هویتی طرف‌های معامله را بازی می‌کردند. (عکس از مژده حمزه تبریزی، موزه شوش)



تیغه‌های داس ساخته شده با قیر مربوط به حدود ۶۳۰۰ تا ۶۰۰۰ سال پیش که در شوش یافت شده است. (عکس از مژده حمزه تبریزی، موزه ملی ایران)

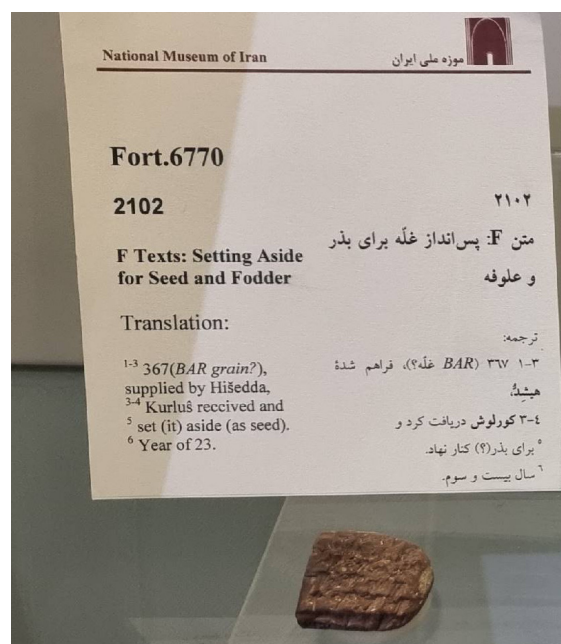


پیش از کشف فنون فلزکاری و آلیاژ مفرغ که گفته می‌شود در ایران‌زمین روی داده است، داس سفالی برای دروی محصولات اختراع شد که هزینه تولید محصولات کشاورزی را به شدت کاهش می‌داد. داس سفالی سمت راست مربوط به حدود ۵۵۰۰ تا ۵۱۰۰ سال پیش است و در تپه آپادانا در شوش یافت شده است. داس سفالی سمت چپ در تپه چغامیش، دزفول یافت شده است، و مربوط به حدود ۵۵۰۰ تا ۵۱۰۰ سال پیش است.

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ راست: موزه شوش؛ چپ: موزه ملی ایران)



گاوا آهن مفرغی، یافت شده در تپه مارلیک، گیلان، مربوط به ۳۴۵۰ تا ۳۱۵۰ سال پیش. (عکس از مژده حمزه تبریزی، موزه ملی ایران)



هوشنگ و نخستین شهر هوشمند

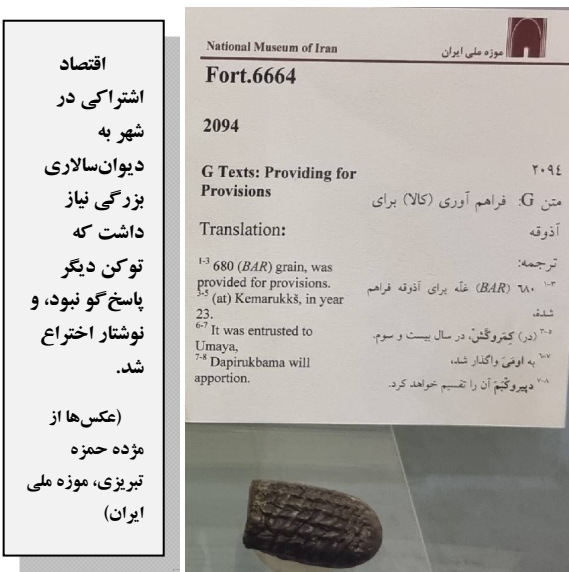
جهان دار هوشنگ با رأی و داد	به جای نیا تاج بر سر نهاد...
نخستین یکی گوهر آمد به جنگ	به آتش ز آهن جدا کرد سنگ
سرمایه کرد آهن آب گون	کز آن سنگ خارا کشیدش برون
چو بشناخت آهنگری پیشه کرد	از آهنگری اره و تیشه کرد
چو این کرده شد چاره آب ساخت	ز دریای ها رودها بتاخت
به جوی و به رود آب ها راه کرد	به فرخندگی رنج کوتاه کرد

حکیم ابوالقاسم فردوسی

مطابق شاهنامه فردوسی، هوشنگ فرزندزاده گیومرث است که با کشف آهن عصر آهن را می آفریند و زیرساخت های شهری برای کوتاه کردن رنج مردم را مثلاً با ایجاد کانال آب می سازد. حکیم ابوالقاسم فردوسی به نیکی هدف از تأسیس شهر را کوتاه کردن رنج مردم ذکر می کند. امروزه استفاده از ابزارهای شهر هوشمند برای رنجاندن مردم، مانند استفاده از نرم افزارهای هوش مصنوعی بازشناسی چهره برای پایش حجاب بانوان، یک هدف ضدشهری است که می تواند به فروپاشیدن شهر بینجامد.

شرح عکس: به جوی و به رود آب ها راه کرد به فرخندگی رنج کوتاه کرد

نهر داریون در شوشتر در زیر قلعه سلاسل بین دو شاخه رود کارون که احتمالاً در دوره ایلامی یا هخامنشی در زیر زمین حفر شده است، می توانسته است آب مورد نیاز ۳۶ هزار هکتار دشت میان آب را تأمین کند. (عکس از مژده حمزه تبریزی، شوشتر)



اقتصاد

اشتراکی در

شهر به

دیوان سالاری

بزرگی نیاز

داشت که

توکن دیگر

پاسخ گو نبود، و

نوشتار اختراع

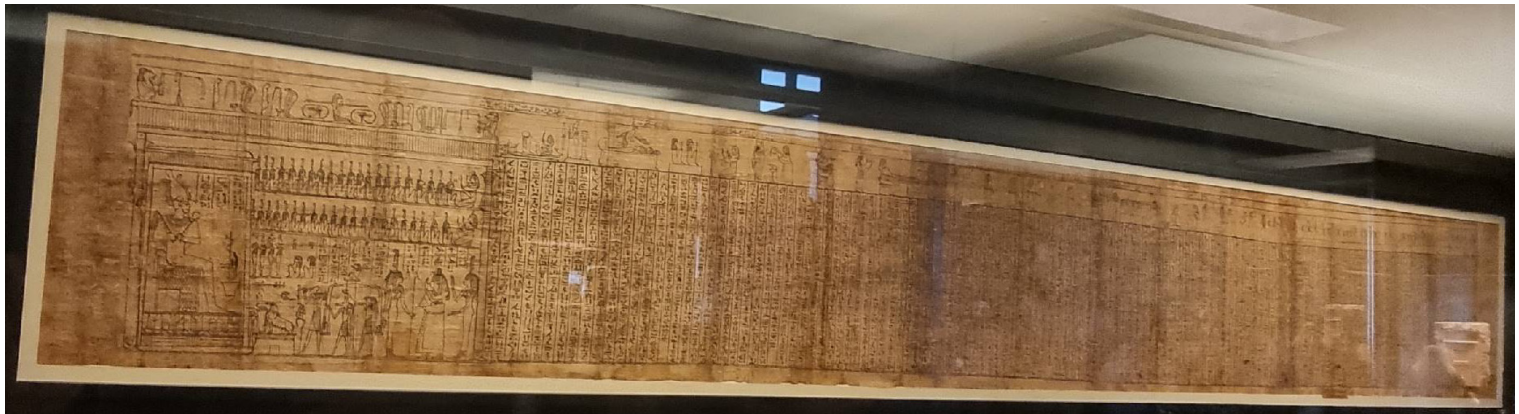
شد.

(عکس ها از

مژده حمزه

تبریزی، موزه ملی

ایران)



«کتاب مرگ» یکی از کتاب‌های مذهبی مصریان باستان است که مراسم مردگان خود را با احکام و دستورالعمل‌های آن انجام می‌دادند. ویرایش‌های مختلف این کتاب به خط هیروگلیف بر روی پاپیروس از حدود ۳۵۰۰ سال پیش تا ۲۰۰۰ سال پیش منتشر شده است.

در کتاب قرآن کریم از تمدن مصر بارها سخن به میان آمده است و قطعاً پیامبر اسلام با فرهنگ مردم و فرهنگ داده‌ای این تمدن آشنا بوده است. اگر اراده پیامبر بر آن بوده است که پس از رحلتش مردم با سیره یا شیوه‌ای که او زندگی می‌کرده است زندگی کنند چرا در زمان حیاتش دستور به تهیه نسخه نوشتاری مهرشده به همراه تعدادی نسخه پشتیبان از این شیوه زندگی را نداده است؟

«کتاب مرگ» پاپیروسی بالا مربوط به سده سوم یا چهارم پیش از میلاد است.

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ ایتالیا، رم؛ موزه واتیکان)



چهار تصویر بالا بخشی‌هایی از یک «کتاب مرگ» پاپیروسی مربوط به سده سوم تا سده اول پیش از میلاد است که در موزه مصر مونیک به نمایش در آمده است. عکس پایین-راست بخشی از این کتاب پاپیروسی را نشان می‌دهد که به داوری خدایان با ترازو در مورد شخص از دنیارفته اختصاص دارد.

(عکس از مژده حمزه تبریزی؛ مونیک آلمان؛ موزه مصر)